

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

Μετάφραση και σχολιασμός της πέμπτης θεματικής της Γενικής Διεύθυνσης
Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής
Επιτροπής (DG ECHO), σ.23-29 από τη γαλλική έκδοση

Ονοματεπώνυμο: Μάριος Ρούσσος

Αριθμός Μητρώου: Ξ2017022

Εξάμηνο: Η' εξάμηνο

Ηλεκτρονική διεύθυνση: mrio.roussos@gmail.com

Επιτροπή εποπτείας:

κ. Μιχάλης Πολίτης

κ. Φωτεινή Καρλάφτη

ΚΕΡΚΥΡΑ 2021

Μετάφραση και σχολιασμός της πέμπτης θεματικής της Γενικής Διεύθυνσης
Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής
Επιτροπής (DG ECHO), σ.23-29 από τη γαλλική έκδοση

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα:

Πρόλογος:	5
Πρωτότυπο κείμενο:	6
Μετάφρασμα:	13
Σχολιασμός:	23
Ανάλυση του κειμένου-πηγή:	23
Εξωκειμενικά χαρακτηριστικά:	23
Ενδοκειμενικά χαρακτηριστικά:	25
Οδηγός σύνταξης Ε.Ε.:	25
Μεταφραστικά ζητήματα:	26
Ακρωνύμια	26
Επίπεδο λέξης και ειδική ορολογία	27
Επίπεδο σύμφρασης και σύμπλοκοι όροι	29
Πραγματολογικό επίπεδο	30
Επαναληψιμότητα	31
Επίλογος:	32
Βιβλιογραφία και αναφορές:	33

Πρόλογος:

Από την εκδήλωση της πρωτόγνωρης πανδημίας της COVID-19, η πολιτική προστασία έχει έλθει στο προσκήνιο, λόγω του σημαντικού έργου που καλείται να εκπληρώσει προστατεύοντας τον πληθυσμό σε εθνικό επίπεδο. Ωστόσο, η δράση της δεν περιορίζεται στη διαχείριση της υγειονομικής κρίσης, αλλά εκτείνεται σε πολλούς τομείς -οι οποίοι πολλές φορές παραμένουν άγνωστοι για το ευρύ κοινό. Επίσης, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας αναλαμβάνει ένα ακόμη πιο απαιτητικό έργο συντονίζοντας τις προσπάθειες των είκοσι-επτά, πλέον, κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.). Το πεδίο δράσης της είναι σύνθετο αγγίζοντας τομείς όπως η υγεία, η επισιτιστική ασφάλεια, η αντιμετώπιση καταστροφών, ενώ παρέχει βοήθεια σε διεθνές επίπεδο μέσω της παροχής βοήθειας και στις πέντε ηπείρους.

Το κείμενο πηγή αποτελεί τη γαλλική έκδοση της πέμπτης θεματικής της Γενικής Διεύθυνσης Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (DG ECHO) και επιχειρεί να προσφέρει μια γενική επισκόπηση για τη λειτουργία της. Η παρούσα πτυχιακή εργασία δομείται γύρω από την μετάφραση (ενός τμήματος του εν λόγω εγγράφου) και τον σχολιασμό των μεταφραστικών ζητημάτων που προέκυψαν. Ως μεταφραστική εντολή θεωρείται η παραγωγή μιας ομοιολειτουργικής αυτοτελούς μετάφρασης (σ.23-29), κατά την ίδια περίοδο με το πρωτότυπο, με το ίδιο κοινό-στόχο.

3. Considérations opérationnelles

3.1 Introduction

Cette section traite des considérations d'ordre opérationnel pour les personnes directement impliquées dans le financement et la mise en œuvre d'interventions de RRC dans le cadre de l'action humanitaire de la DG ECHO et de sa politique. Elle s'adresse tout particulièrement au personnel de la DG ECHO afin de les guider dans leur travail avec les partenaires ainsi que dans leurs activités de diagnostic, de suivi et d'évaluation. Elle s'adresse également aux partenaires qui travaillent avec la DG ECHO, notamment ceux qui demandent ou reçoivent des financements pour leurs activités. Elle veut aussi démystifier ce qui peut sembler un « savoir-faire » extrêmement complexe et intimidant.

La DG ECHO reconnaît qu'une action efficace de RRC nécessite une compétence professionnelle dans chaque secteur et que la pratique continuera à évoluer. Dans bien des cas, la RRC sera déjà un élément implicite intégré dans les bonnes pratiques. Par exemple, les bonnes pratiques en matière de localisation et de conception des camps provisoires prennent naturellement en compte les risques d'inondation et d'incendie. Dans plusieurs cas, l'approche de RRC explicite ce qui est déjà implicite, alors que dans d'autres cas, elle stimulera de nouvelles conceptions ou de nouvelles idées.

Tout cela doit être considéré en fonction du contexte local, de la nature de la catastrophe et du type d'action humanitaire à mettre en œuvre. Cette section ne prétend pas être un manuel technique pour les praticiens de la RRC car il en existe déjà (voir par exemple le site www.preventionweb.net). Elle ne prétend pas non plus fournir des recommandations techniques sur l'intégration de la RRC dans des secteurs spécifiques ou des domaines d'intervention. Pour cela, les lecteurs peuvent se référer à la littérature technique existante ou s'adresser à des experts spécialisés.

Une métaphore utile quand on considère l'intégration de la RRC consiste à voir toute intervention à travers une « optique de risque ». En d'autres termes, quand nous considérons une intervention humanitaire, nous devons la voir à travers cette « optique du risque », à savoir, évaluer les risques présents et futurs auxquels les populations sont exposées et identifier les mesures pour les réduire. Nous devons également tenir compte des risques que pourrait représenter l'action humanitaire elle-même (« Ne pas nuire »).

La RRC est importante pour toute action humanitaire et elle doit prendre en compte les liens entre les différents secteurs d'intervention. La section qui suit est structurée conformément aux secteurs et sous-secteurs utilisés par la DG ECHO, tels qu'ils figurent dans le tableau en annexe de la Convention Cadre de Partenariat. À partir des douze secteurs principaux, nous avons inclus dans ce document les suivants : Assistance alimentaire, Nutrition, WASH, Santé, Abris et Protection de l'enfance/Éducation. Ce qui suit n'est donc pas une analyse exhaustive et des considérations similaires peuvent s'appliquer à d'autres secteurs.

3.2 RRC et assistance alimentaire

Portée de l'assistance alimentaire

L'assistance alimentaire humanitaire de l'UE a comme objectif principal de sauver des vies en répondant aux besoins alimentaires et nutritionnels essentiels des populations à risque.¹⁵ Elle a également une fonction de soutien car elle contribue à réduire les risques et la vulnérabilité des populations ainsi qu'à améliorer l'efficacité de l'assistance alimentaire humanitaire à travers du plaidoyer et le renforcement des capacités. Dans ce cadre, les activités d'assistance alimentaire incluent : la sécurité alimentaire d'urgence (y compris la nutrition) et la protection à court terme des moyens de subsistance (à l'aide d'une distribution en nature et/ou de transferts en espèces ou bons d'alimentation), la collecte et l'analyse d'information sur les aspects de sécurité alimentaire et de nutrition ainsi que l'activité de plaidoyer et les campagnes de sensibilisation.

Justification pour l'intégration du RRC dans l'assistance alimentaire

Le risque de catastrophes et l'insécurité alimentaire sont étroitement liés. Les populations victimes d'insécurité alimentaire sont aussi les plus vulnérables face

15 - Voir la Communication sur l'assistance alimentaire humanitaire et le Document de travail des services de la Commission qui le complète.

Étude de cas 7 : L'introduction de variétés de riz de cycle court permet aux agriculteurs d'avancer les récoltes avant la saison cyclonique (Madagascar)

Madagascar est exposée à des risques liés aux aléas naturels ainsi qu'à des troubles/conflits politiques. La sécheresse, les inondations, les cyclones et les épidémies sont fréquents. Ces dernières années, les cyclones tropicaux (2007, 2008, 2011 et 2012 par exemple) et les inondations (2009 et 2012) ont provoqué des destructions importantes d'abris et de moyens de subsistance. Ces catastrophes naturelles ont aggravé la situation déjà fragile de Madagascar et le pays risque de connaître une crise avec des conséquences humanitaires significatives.

La saison cyclonique se situe en plein milieu des principales récoltes, ce qui représente un risque majeur pour le secteur agricole, et notamment pour les paysans les plus vulnérables. Les champs sont bien souvent inondés ou détruits par des tempêtes avant même que les paysans ne puissent rentrer leur récolte. C'est dans ce contexte que la FAO a introduit de nouvelles variétés de riz au cycle court sur la côte orientale (très vulnérable aux inondations) de Madagascar. Ces variétés arrivent à maturité au bout de trois mois au lieu de six, ce qui permet aux paysans de récolter le riz avant que la saison cyclonique ne les frappe de plein fouet, et de replanter après un cyclone, ce qui limite le risque de pertes de récoltes durant la saison cyclonique et fournit à la population l'opportunité de replanter en cas de pertes.

La récolte étant assurée avant l'arrivée des cyclones, les paysans sont ainsi plus résilients. Ils se sont montrés enthousiastes et ont été nombreux à utiliser rapidement ces semences dans toute la région exposée aux cyclones. L'expansion de l'utilisation de ces semences et l'intégration de leur utilisation et diffusion dans les stratégies nationales

représentent l'objectif d'un consortium de partenaires DIPECHO, mené par la FAO et subventionné pendant trois ans par la délégation de l'UE. Le programme s'attache avant tout à l'assurance qualité, à la multiplication des semences et à leur commercialisation. Les semences de riz à cycle court devaient être rapidement intégrées dans le cadre du nouveau programme agricole national à Madagascar.

Cette étude de cas montre comment une analyse des risques récurrents que doivent affronter des groupes vulnérables peut servir de base à un programme de développement de façon à limiter de façon importante les risques de ces groupes, en améliorant leurs moyens de subsistance et en limitant les interventions humanitaires nécessaires.

© CARE France

Encadré 7 : Des filets de sécurité « à échelle variable » (Éthiopie)

Le gouvernement éthiopien a pris d'importantes mesures pour améliorer la gestion de la sécheresse, notamment par l'intermédiaire du programme de filet de sécurité productif (PSNP) mis en place en 2005. Son objectif principal est de remédier à l'insécurité alimentaire chronique. Il permet notamment de distribuer régulièrement des quantités considérables de produits alimentaires aux ménages les plus démunis. Les systèmes d'alerte précoce ont été renforcés et le gouvernement prône une culture « d'alimentation prioritaire » afin de mieux assurer les moyens de subsistance.

Le programme PSNP prévoit ainsi un système de distribution en espèces ou de produits alimentaires à ceux dont les besoins alimentaires sont prévisibles afin de les aider à améliorer leurs propres moyens de subsistance et de veiller ainsi à une plus grande résilience face à l'impact des chocs à venir. Le programme PSNP a pour principales activités :

- (i) le travail rémunéré en espèces ou produits alimentaires, les travaux portant sur la gestion des bassins hydrographiques et leur réhabilitation,
- (ii) un soutien direct (espèces et produits alimentaires) apporté à la population la plus vulnérable (personnes âgées, femmes et enfants).

L'assistance a notamment ciblé les ménages qui avaient été régulièrement bénéficiaires d'une aide alimentaire d'urgence. Les communautés ont eu toutefois toute latitude pour modifier cette approche et mettre à jour leurs listes de ménages susceptibles de bénéficier d'une aide alimentaire sur la base de critères locaux. Cela permettait une stratégie de ciblage flexible au niveau communautaire qui utilise les connaissances locales sur la situation des ménages pour identifier les plus nécessiteux. Toutefois, en cas de choc entraînant une insécurité alimentaire temporaire allant au-delà des capacités du PSNP, un soutien additionnel vient du Budget de Prévoyance du PSNP. Lorsque cette aide ne suffit plus, un mécanisme de financement des risques (RFM) prend alors le relais.

En février 2011 par exemple, des signes avant-coureurs d'une sécheresse menant à une crise possible ont surgi dans les massifs montagneux de l'Éthiopie. La plupart des années, le programme PSNP soutient les ménages souffrant d'insécurité alimentaire de février à août. En 2011, durant ces mois, les besoins de ces ménages ont été comme d'habitude pris en charge par l'intermédiaire du budget d'urgence du PSNP. Il est toutefois apparu de plus en plus évident que les habitants des massifs montagneux du pays auraient également besoin d'une assistance durant les mois précédant les récoltes de novembre 2011, après l'arrêt des transferts du PSNP en août. En août 2011, après avoir rapidement vérifié les besoins, le gouvernement fédéral a donc déclenché le plan RFM afin de répondre aux besoins alimentaires transitoires de près de 9,6 millions de personnes vivant dans les régions couvertes par le programme PSNP. Parmi ces 9,6 millions de personnes, 6,5 millions étaient des bénéficiaires du PSNP, 3,1 millions de personnes supplémentaires vivant dans les zones couvertes par le PSNP, qui n'avaient pas besoin d'assistance complémentaire les années normales, ont ainsi bénéficié de trois mois d'aide de plus afin de pouvoir assurer leurs besoins alimentaires jusqu'à la récolte en novembre.

Le dispositif RFM permet au PSNP de se mettre à niveau en temps de crise et est conçu pour réduire les temps « habituels » de la réponse humanitaire de façon à ce que les ménages puissent bénéficier d'une assistance avant que la crise ne se fasse ressentir. Grâce à toutes ces mesures, l'Éthiopie a été mieux préparée que par le passé pour faire face à la sécheresse de 2011.

Le programme PSNP est un exemple de filet de sécurité qui peut être déployé en temps de crise. Il constitue un élément essentiel de la stratégie de gestion des risques de catastrophes. Bien que le PSNP puisse encore être amélioré, il s'est avéré un système efficace et flexible qui a contribué avec succès à faire face aux besoins alimentaires temporaires en Éthiopie.

aux catastrophes. L'exposition à un risque élevé de catastrophe et l'impossibilité de le gérer plongent la partie de la population la plus défavorisée dans un cycle d'insécurité alimentaire et de pauvreté qui, en cas de catastrophe, se transforme rapidement en crise alimentaire et en sous-alimentation aiguë.

Les interventions d'assistance alimentaire contribuent à réduire les risques de catastrophes en protégeant les moyens de subsistance (notamment le capital humain et social) et/ou en opérant pour créer un environnement propice en termes de structures et de processus. L'assistance alimentaire humanitaire de l'UE cherche à améliorer la résilience et les capacités de réponse des communautés.

Approche de la RRC dans l'assistance alimentaire

La DG ECHO exige que l'analyse des risques soit intégrée dans toute intervention humanitaire. Cela signifie que la conception de ces interventions doit être fondée sur une analyse et une évaluation solide des risques présents et futurs que l'intervention

même doit chercher à réduire. Ceci peut impliquer :

- La réduction directe des risques, notamment pour les personnes les plus vulnérables (enfants de moins de 5 ans, femmes enceintes et allaitantes, personnes âgées et handicapées). Ceci inclut les risques immédiats, comme la sous-nutrition aiguë due au manque d'accès aux produits alimentaires de première nécessité mais aussi les risques à plus long terme comme, par exemple, la promotion de mesures appropriées de gestion des inondations pour les terres agricoles.
- Le fait de s'assurer que l'intervention est « résistante aux risques », c'est-à-dire protégée contre les risques potentiels futurs. Par exemple, si l'on construit des installations de stockage de produits alimentaires d'urgence, celles-ci doivent être conçues pour résister à des risques comme le vent, les inondations, ou les tremblements de terre.

Cette approche peut également inclure des interventions spécifiques, comme la « réduction du cheptel » ou le renforcement de systèmes d'alarme précoce ainsi que l'élaboration d'indicateurs d'insécurité alimentaire d'urgence et de sous-nutrition aiguë.

La DG ECHO est convaincue que les bonnes pratiques dans le domaine de l'assistance alimentaire doivent intégrer le plus grand nombre possible d'éléments de RRC. La DG ECHO exige par conséquent que les interventions humanitaires soient conçues et mises en œuvre par des organisations disposant des compétences techniques appropriées.

La *Communication sur l'assistance alimentaire humanitaire* (2010) affirme que la Commission, en plus de répondre à des situations d'urgence et à des crises alimentaires, peut déclencher une assistance alimentaire humanitaire pour une crise à venir sur la base de prévisions solides, avant même que la situation alimentaire et nutritionnelle ne se détériore. Les interventions de protection des moyens de subsistance peuvent alors viser à atténuer dans la mesure du possible l'impact du choc externe.

3.3 RRC et santé¹⁶

Portée de la santé

La portée de la RRC dans le secteur de la santé inclut les activités suivantes :

- Prévention et gestion des maladies, des lésions et des incapacités ;
- Systèmes de gestion de l'information liée à la santé, incluant les diagnostics des risques, l'alerte précoce et la surveillance ;
- Politiques de gestion des risques de catastrophes afin d'améliorer l'accès aux soins de santé en cas de nécessité ;
- Renforcement du système de santé pour faire face aux situations d'urgence sanitaire.

“Systèmes de gestion de l'information liée à la santé, incluant les diagnostics des risques, l'alerte précoce et la surveillance.”

L'impact d'une catastrophe sur la santé dépend du type d'aléa, du niveau d'exposition de la population, de la qualité de la santé avant la catastrophe et de la capacité du système de

¹⁶ - Voir les lignes directrices, outils et conseils techniques de la DG ECHO en matière de santé.

santé à continuer à fournir des services après la catastrophe. Une catastrophe peut avoir comme conséquence immédiate des décès, des blessures et des pathologies nécessitant des soins d'urgence et de rééducation. À moyen terme peuvent se déclencher des maladies infectieuses liées à la pollution de l'eau ou des infections respiratoires, des effets psychosociaux ainsi que le dysfonctionnement des services de santé. Les épidémies qui suivent une catastrophe ne sont pas fréquentes¹⁷. Elles résultent le plus souvent d'une défaillance des infrastructures communautaires, des services de santé essentiels (notamment pour la vaccination) et d'une situation de surpopulation. Les urgences dues à une situation d'insécurité alimentaire provoquent également une sous-nutrition nécessitant des compléments alimentaires et thérapeutiques.

Justification de l'intégration de la RRC dans le secteur de la santé

La réduction des risques est importante pour tous les aspects des interventions dans le secteur de la santé en ce qui concerne les pays sujets à des catastrophes. Un système de soins de santé efficace et solide nécessite de bonnes capacités de gestion de l'urgence sanitaire et des risques de catastrophes. Une évaluation stratégique des risques peut permettre de mieux identifier les domaines du système de santé nécessitant des investissements et un renforcement des capacités.

Les interventions de réduction des risques de santé dépendent du type d'aléa. Certaines catastrophes à déclenchement rapide peuvent submerger ou détruire les infrastructures de santé et perturber la fourniture des soins. Les catastrophes à déclenchement lent peuvent provoquer une charge de travail massive à laquelle des structures de santé affaiblies ne pourront répondre efficacement. Selon l'OMS, le changement climatique devrait augmenter les risques de santé¹⁸. La RRC est un élément clé de l'adaptation au changement climatique.

Une réduction efficace des risques nécessite des cadres politique, juridique, stratégique, financier et organisationnel (coordination) adéquats et efficaces. Les systèmes de santé, les équipes et les infrastructures (y compris les « hôpitaux sûrs ») doivent être en mesure de résister aux aléas et de fonctionner en situation d'urgence.

Les évaluations des risques et les systèmes d'alerte précoce représentent une part essentielle de l'approche de réduction des risques en matière de santé. Les indicateurs de mortalité et de morbidité représentent les mesures les plus répandues en cas de catastrophe et permettent de mieux définir les interventions prioritaires. Ils fournissent un éventail approprié d'indicateurs pour une réponse précoce à la propagation de maladies.

Approche de la RRC dans le domaine de la santé

La DG ECHO exige que l'analyse des risques soit intégrée dans toute intervention humanitaire. Cela signifie que la conception de ces interventions doit être fondée sur une solide analyse des risques présents et futurs que l'intervention même doit chercher à réduire. Ceci implique :

- La réduction directe des risques pour les personnes. Ceci inclurait les risques immédiats, comme les risques de blessures, de propagation de maladies ou d'épidémies. L'action doit également tenir compte des risques à long terme, comme l'amélioration de la sécurité communautaire, de la qualité de l'eau, de la situation nutritionnelle, et la vaccination pour les groupes exposés aux risques avant et après les situations d'urgence.

¹⁷ - Voir J. Watson et al., *Epidemiology after Natural Disasters* (2007).

¹⁸ - Organisation mondiale de la santé, « *Changement climatique et santé* », Aide-mémoire, n° 266, octobre 2013.

Étude de cas 8 : État de préparation et réaction rapide (Guinée Conakry et Sierra Leone)

La DG ECHO a soutenu par l'intermédiaire de son partenaire Action contre la faim (ACF) des initiatives de préparation et de réaction rapide au choléra en Guinée Conakry et au Sierra Leone.

Le choléra sévit de manière endémique dans les deux pays et des épidémies ont refait leur apparition ces dernières années. Conakry et Freetown comptent presque 2,5 millions d'habitants et ont toujours été vulnérables au choléra en raison d'échanges importants au niveau des frontières. À chaque nouvelle saison des pluies (de juin à octobre), les risques d'épidémies sont accrus même si celles-ci peuvent se produire à tout moment. En février 2012, une épidémie de choléra a fait son apparition au Sierra Leone dans la région défavorisée voisine de Freetown avant de se propager à la Guinée voisine.

La DG ECHO a décidé de soutenir Action contre la Faim en accordant une subvention pour les deux pays et en se fondant sur l'expérience de son partenaire en matière de préparation et de réponse rapide. Cette assistance rapide a permis de renforcer la prévention, la surveillance et la réactivité dans les zones rurales comme urbaines.

Certaines des mesures de préparation et de réaction rapide incluaient :

- L'amélioration de la surveillance épidémiologique par l'intermédiaire d'une assistance directe apportée au Ministère de la Santé pour la collecte et l'analyse de données ;
- Une cartographie des risques ainsi que des plans d'urgence en Guinée et Sierra Leone ;
- L'élaboration de plans opérationnels au niveau du district pour la prévention et la réaction au choléra ;
- Une assistance organisationnelle et technique apportée aux équipes d'urgence pour la

coordination, l'activation de plans de contingence, les leçons apprises et la diffusion à travers des formations à d'autres régions affectées ;

- Le développement d'une capacité de réponse pour faire face aux épidémies.

En Guinée, des intervenants institutionnels et non-gouvernementaux ont développé ces dernières années une expertise en matière de préparation et de réaction au choléra. En voici les résultats principaux :

- Une analyse précise des zones exposées aux risques d'une épidémie de choléra, en incluant une cartographie des risques ;
- Des plans de contingence pour lutter contre le choléra : ACF a aidé le Ministère de la Santé à définir, tester, mettre à jour et communiquer un plan de contingence contre le choléra à Conakry ;
- Une expertise au niveau des activités de réponse, comme une surveillance efficace, des tests, la mise en place de barrières sanitaires dans les lieux publics et au niveau des ménages, ainsi que de soins médicaux d'urgence ;
- Les compétences techniques et opérationnelles des différents acteurs ont été renforcées par le biais d'exercices de simulation.

Face à l'épidémie de 2012, le comité de crise au sein du secteur de la santé a été activé et les intervenants ont mis en place des réponses dans les deux régions affectées.

Au Sierra Leone, si les capacités nationales se sont avérées très faibles au départ, l'intervention rapide des parties prenantes leur a permis de collaborer rapidement et de façon plus cohérente. La surveillance épidémiologique reste toutefois extrêmement limitée. Dans les zones rurales, elle est entravée par les

capacités des équipes de santé et les défis de communication (manque d'installations téléphoniques, d'accès à des mobiles, à un réseau de téléphonie mobile). Les initiatives de sensibilisation et de promotion de l'hygiène restent insuffisantes.

L'épidémie de choléra de 2012 a toutefois provoqué moins de victimes et le taux de mortalité s'est avéré moins élevé que les fois précédentes. L'état de préparation était bien meilleur et la réaction rapide a en effet été beaucoup plus efficace : le suivi, le système d'alerte précoce, la déclaration de l'épidémie, l'activation des partenaires et leur coordination, la qualité de l'intervention et la propagation limitée de l'épidémie sont là pour en témoigner.

© ECHO/Christophe Valingot

- S'assurer que les systèmes de santé sont « résistants aux risques » afin qu'ils protègent et préparent à des interventions de santé opportunes et efficaces avant, durant et après les situations d'urgence. Les infrastructures de santé doivent par exemple être conçues de manière à pouvoir résister à des aléas comme le vent, les inondations et les tremblements de terre.

La DG ECHO est convaincue que les bonnes pratiques dans le domaine de la santé doivent intégrer le plus grand nombre possible d'éléments de RRC. La DG ECHO exige par conséquent que les interventions humanitaires soient conçues et mises en œuvre par des organisations disposant des compétences techniques appropriées dans les domaines spécifiques de la santé.

La préparation à une catastrophe permet aux systèmes de santé de se préparer à une augmentation des demandes lorsque celle-ci survient. Les mesures de préparation incluent les plans de réponse et de redressement, l'établissement de protocoles standard et leur test, le développement, l'application et la communication de systèmes d'alerte précoce, la formation du personnel de santé et des communautés à risque, la création de structures de coordination flexibles au niveau local, sous-national et national, ainsi que l'identification et le déploiement de dispositifs supplémentaires afin d'être prêts en cas d'urgence.

La capacité de la communauté est un élément essentiel de la réduction du risque dans le domaine de la santé. Il s'agit notamment de la sensibilisation aux risques, de la promotion de la santé, des analyses de risque au niveau communautaire, de mesures individuelles et au niveau des ménages, de la planification de la prévention des risques, de la réponse et du redressement avec les communautés, ainsi que de la formation du personnel de santé au niveau communautaire. Le personnel de santé de la communauté doit être impliqué dans les analyses de risques et dans la planification de la réponse d'urgence locale.

Le VIH et le Sida, la violence basée sur le genre et les problèmes de santé mentale nécessitent une attention particulière, notamment après une catastrophe à déclenchement rapide et à grande échelle, ou dans le cas d'urgences complexes.

“ Le personnel de santé de la communauté doit être impliqué dans les analyses de risques et dans la planification de la réponse d'urgence locale. ”

Au cours de la phase de réhabilitation et de redressement, l'accent doit être mis sur la réhabilitation physique des blessés, et sur la gestion des effets mentaux et psychologiques à plus long terme. La phase de redressement peut également offrir des opportunités pour renforcer les systèmes de santé et garantir que les infrastructures et les personnels sont plus résistants aux futures catastrophes.

3.4 RRC et nutrition¹⁹ et ²⁰

Portée de la nutrition

Le secteur de la nutrition inclut les activités de prévention de la sous-nutrition, la réhabilitation nutritionnelle et la surveillance, des études et un suivi, ainsi que l'utilisation des espèces/coupons.

¹⁹ - Voir le Document de travail des séances de la Commission sur la malnutrition en situation d'urgence (COM2013) 141 (final)

²⁰ - Lire le chapitre du Manuel Sphère sur la Nutrition et l'Aide-mémoire de l'ONG Initiati [Disaster Risk Management for Health Nutrition](#)

Μετάφρασμα:

ΓΛΩΣΣΑΡΙ ΑΚΡΩΝΥΜΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ		
ΑΚΡΩ- NYMIO	EL	FR/ EN
ΓΔ ECHO	Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας	DG Aide humanitaire et protection civile (ECHO)
RRC	μείωση του κινδύνου καταστροφών	Réduction des Risques (RRC)
WASH	πρόγραμμα ύδρευσης αποχέτευσης και υγιεινής	Water, sanitation and hygiene (WASH)
FAO	Οργάνωση για τη Διατροφή και τη Γεωργία	Food and Agriculture Organization (FAO)
PSNP	Πρόγραμμα Παραγωγικό Δίκτυο Ασφαλείας	Programme de filet de sécurité productif (PSNP)
ΠΟΥ	Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας	Organisation mondiale de la santé (OMS)
ACF	Action contre la faim	Action contre la faim/Action Against Hunger
DIPECHO	Ετοιμότητας για την αντιμετώπιση καταστροφών	Disaster Preparedness ECHO (DIPECHO)

3. Επιχειρησιακά Ζητήματα

3.1 Εισαγωγή

Αυτή η ενότητα ασχολείται με επιχειρησιακά ζητήματα για τους φορείς, οι οποίοι εμπλέκονται άμεσα στη χρηματοδότηση και την εφαρμογή των παρεμβάσεων της δράσης μείωσης του κινδύνου καταστροφών (RRC) στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής δράσης της Γενικής Διεύθυνσης Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ΓΔ ECHO) και της πολιτικής της. Απευθύνεται κυρίως στο προσωπικό της ΓΔ ECHO. Στόχος είναι να παρέχει καθοδήγηση κατά την συνεργασία με τους εταίρους της, καθώς και στις δραστηριότητες διάγνωσης, παρακολούθησης και αξιολόγησης. Απευθύνεται επίσης στους εταίρους της ΓΔ ECHO, κυρίως σε όσους αναζητούν ή λαμβάνουν χρηματοδότηση για τις δραστηριότητές τους. Τέλος, επιθυμεί να απομυθοποιήσει αυτό που μπορεί να μοιάζει με μια εξαιρετικά περίπλοκη και αγχωτική «τεχνογνωσία».

Η ΓΔ ECHO αναγνωρίζει ότι η αποτελεσματική δράση της RRC προαπαιτεί επαγγελματισμό σε κάθε τομέα και ότι η πρακτική αυτή θα συνεχίσει να εξελίσσεται. Σε πολλές περιπτώσεις, η RRC θα είναι ήδη ένα ενσωματωμένο στοιχείο στις βέλτιστες πρακτικές. Για παράδειγμα, οι βέλτιστες πρακτικές σχετικά με την επιλογή τοποθεσίας και τον σχεδιασμό προσωρινών καταυλισμών λαμβάνουν φυσικά υπόψη τους κινδύνους πλημμύρας και πυρκαγιάς. Σε πολλές περιπτώσεις, η προσέγγιση της RRC καθιστά φανερό αυτό που ήταν αφανές, ενώ σε άλλες περιπτώσεις θα ενθαρρύνει νέα σχέδια και νέες ιδέες.

Όλα αυτά πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα του τοπικού πλαισίου, της φύσης της καταστροφής και του είδους της ανθρωπιστικής δράσης που πρέπει να εφαρμοστεί. Αυτή η ενότητα δεν φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα τεχνικό εγχειρίδιο για τους επαγγελματίες της RRC,

καθώς κάτι τέτοιο υπάρχει ήδη (βλ. για παράδειγμα τον ιστότοπο (www.preventionweb.net)). Ούτε φιλοδοξεί να παρέχει τεχνικές συστάσεις για την ενσωμάτωση της RRC σε συγκεκριμένους κλάδους ή τομείς παρέμβασης. Για αυτό τον λόγο, οι αναγνώστες μπορούν να ανατρέξουν στην υπάρχουσα τεχνική βιβλιογραφία ή να επικοινωνήσουν με τους εξειδικευμένους ειδικούς.

Μία χρήσιμη μεταφορά κατά την εξέταση της ενσωμάτωσης της RRC είναι η αντίληψη οποιασδήποτε παρέμβασης μέσω ενός «πρίσματος κινδύνου», δηλαδή του κινδύνου που ενέχει αυτή. Με άλλα λόγια, όταν εξετάζουμε μια ανθρωπιστική παρέμβαση, πρέπει να την δούμε μέσω αυτού «του πρίσματος κινδύνου», αξιολογώντας δηλαδή τους υφιστάμενους και μελλοντικούς κινδύνους στους οποίους εκτίθενται οι πληθυσμοί και προσδιορίζοντας τα μέτρα για τη μείωσή τους. Πρέπει να λαμβάνουμε επίσης υπόψη τους κινδύνους που μπορεί να αντιπροσωπεύει η ίδια η ανθρωπιστική δράση («Μην βλάψετε»).

Η RRC είναι σημαντική για κάθε ανθρωπιστική δράση και πρέπει να λαμβάνει υπόψη της τους δεσμούς μεταξύ των διαφόρων τομέων παρέμβασης. Η ενότητα δομείται σύμφωνα με τους τομείς και τις υποκατηγορίες που χρησιμοποιεί η ΓΔ ECHO, όπως εμφανίζονται στον πίνακα που επισυνάπτεται στο παράρτημα στη Συμφωνία-Πλαίσιο Εταιρικής Σχέσης (αγγλικά και γαλλικά). Από τους δώδεκα βασικούς τομείς, έχουμε συμπεριλάβει σε αυτό το έγγραφο τους ακόλουθους:

Την Επισιτιστική Βοήθεια, τη Διατροφή, το πρόγραμμα ύδρευσης αποχέτευσης και υγιεινής (WASH), Υγεία, το Καταφύγιο και Παιδική Προστασία / την Εκπαίδευση. Ωστόσο, η ακόλουθη ενότητα δεν αποτελεί μια εξαντλητική μελέτη και παρόμοιες εκτιμήσεις ενδέχεται να ισχύουν και σε άλλους κλάδους.

3.2 RRC και επισιτιστική βοήθεια

Πεδίο δράσης στην επισιτιστική βοήθεια

Ο κύριος στόχος της ανθρωπιστικής επισιτιστικής βοήθειας της ΕΕ είναι να σώζει ζωές, καλύπτοντας τις βασικές ανάγκες σίτισης και διατροφής του πληθυσμού που βρίσκεται σε κίνδυνο¹⁵. Επίσης, περιλαμβάνει μια λειτουργία υποστήριξης, διότι συμβάλλει στη μείωση των κινδύνων και της τρωτότητας των πληθυσμών, καθώς και στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της ανθρωπιστικής επισιτιστικής βοήθειας μέσω των δράσεων προώθησης και της ενίσχυσης των ικανοτήτων της. Στο πλαίσιο αυτό, οι δραστηριότητες επισιτιστικής βοήθειας περιλαμβάνουν: την επείγουσα επισιτιστική ασφάλεια (συμπεριλαμβανομένης της διατροφής) και τη βραχυπρόθεσμη προστασία των μέσων διαβίωσης (μέσω διανομών σε είδος ή/και παροχών σε μετρητά ή κουπονιών για τρόφιμα), τη συλλογή και την ανάλυση πληροφοριών σχετικά με θέματα επισιτιστικής ασφάλειας και διατροφής, καθώς και την προώθηση και τις εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Αιτιολόγηση για την ενσωμάτωση της RRC στην επισιτιστική βοήθεια

Ο κίνδυνος καταστροφών και η επισιτιστική ανασφάλεια συνδέονται άρρηκτα. Οι πληθυσμοί αυτοί που πλήττονται από την επισιτιστική ανασφάλεια είναι επίσης οι πιο ευάλωτοι στις περιπτώσεις καταστροφών. Η έκθεση σε υψηλό κίνδυνο καταστροφών και η αδυναμία διαχείρισής του, ωθεί το πιο αδύναμο τμήμα του πληθυσμού σε έναν κύκλο επισιτιστικής

ανασφάλειας και φτώχειας, ο οποίος, σε περίπτωση καταστροφής, μετατρέπεται γρήγορα σε επισιτιστική κρίση και οξύ υποσιτισμό.

Μελέτη περίπτωσης 7η: Η εισαγωγή ποικιλιών ρυζιού μικρού βιολογικού κύκλου επιτρέπει στους αγρότες να ξεκινούν νωρίτερα την συγκομιδή τους, πριν από την εποχή των κυκλώνων (Μαδαγασκάρη)

Η Μαδαγασκάρη εκτίθεται σε φυσικούς κινδύνους, καθώς και σε πολιτικές αναταραχές και συγκρούσεις. Η ξηρασία, οι πλημμύρες, οι κυκλώνες και οι επιδημίες είναι συχνά φαινόμενα. Τα τελευταία χρόνια, οι τροπικοί κυκλώνες (π.χ. 2007, 2008, 2011 και 2012) και οι πλημμύρες (2009 και 2012) προκάλεσαν σημαντική καταστροφή των καταφυγίων χώρων στέγασης και των μέσων βιοπορισμού. Αυτές οι φυσικές καταστροφές έχουν επιδεινώσει την ήδη εύθραυστη κατάσταση στη Μαδαγασκάρη και η χώρα κινδυνεύει πλέον να βρεθεί αντιμέτωπη με μια κρίση με σημαντικές ανθρωπιστικές συνέπειες.

Η εποχή των κυκλώνων βρίσκεται ακριβώς στη μέση της κύριας περιόδου συγκομιδής, γεγονός που αντιπροσωπεύει σημαντικό κίνδυνο για τον γεωργικό τομέα και κυρίως για τους πιο ευάλωτους χωρικούς. Τα κτήματα συχνά πλημμυρίζουν ή καταστρέφονται από καταιγίδες, προτού ακόμη οι χωρικοί μπορέσουν να κάνουν τη συγκομιδή τους. Σε αυτό το πλαίσιο, η Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) εισήγαγε νέες ποικιλίες ρυζιού μικρού βιολογικού κύκλου στην ανατολική ακτή (μία πολύ ευάλωτη περιοχή σε πλημμύρες) της Μαδαγασκάρης. Αυτές οι ποικιλίες ωριμάζουν μετά από τρεις μήνες αντί για έξι, επιτρέποντας στους χωρικούς να συλλέξουν το ρύζι πριν από την εποχή των ισχυρών κυκλώνων. Έτσι, μπορούν να φυτεύσουν ξανά μετά από έναν κυκλώνα, γεγονός που περιορίζει τον κίνδυνο απώλειας της συγκομιδής κατά τη διάρκεια της εποχής των κυκλώνων και παρέχει στον πληθυσμό την ευκαιρία να φυτεύσει ξανά σε περίπτωση απώλειας.

Καθώς η συγκομιδή εξασφαλίζεται πριν από την άφιξη των κυκλώνων, οι χωρικοί είναι λιγότερο ευάλωτοι. Ενθουσιάστηκαν και πολλοί από αυτούς χρησιμοποίησαν γρήγορα τους σπόρους σε όλη την περιοχή που είναι εκτεθειμένη στους κυκλώνες.

Η επέκταση της χρήσης αυτών των σπόρων και η ενσωμάτωση της χρήσης και της διάδοσής τους στις εθνικές στρατηγικές αντιπροσωπεύουν τον στόχο μιας κοινοπραξίας εταίρων γύρω από την ετοιμότητα για την αντιμετώπιση καταστροφών (DIPECHO), με επικεφαλής την FAO και που επιδοτείται για τρία χρόνια από την Αντιπροσωπεία της ΕΕ στη Μαδαγασκάρη. Στο επίκεντρο του προγράμματος βρίσκονται η διασφάλιση της ποιότητας, ο πολλαπλασιασμός των σπόρων και η εμπορευματοποίηση τους. Οι σπόροι ρυζιού μικρού βιολογικού κύκλου θα πρέπει να ενσωματωθούν γρήγορα στο νέο εθνικό γεωργικό πρόγραμμα της Μαδαγασκάρης.

Αυτή η μελέτη περίπτωσης δείχνει πώς μια ανάλυση των επαναλαμβανόμενων κινδύνων που αντιμετωπίζουν οι ευάλωτες ομάδες μπορεί να αποτελέσει τη βάση ενός αναπτυξιακού προγράμματος, ώστε να περιορίσει σημαντικά τους κινδύνους αυτών των ομάδων, να βελτιώσει το βιοτικό τους επίπεδο και να περιορίσει τις απαραίτητες παρεμβάσεις ανθρωπιστικής βοήθειας.

© CARE France

15- Βλ. Ανακοίνωση για την Ανθρωπιστική επισιτιστική βοήθεια και το Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής που το συμπληρώνει.

Πλαίσιο 7: Δίκτυα ασφαλείας «μεταβαλλόμενης κλίμακας» (Αιθιοπία)

Η κυβέρνηση της Αιθιοπίας έλαβε σημαντικά μέτρα για τη βελτίωση της διαχείρισης της ξηρασίας, κυρίως μέσω του Προγράμματος Παραγωγικό Δίκτυ Ασφαλείας (PSNP) που εφαρμόστηκε το 2005. Ο κύριος στόχος του είναι να αντιμετωπίσει τη χρόνια επισιτιστική ανασφάλεια. Επιτρέπει κυρίως την τακτική διανομή σημαντικών ποσοτήτων τροφίμων στα λιγότερο εύπορα νοικοκυριά. Τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης έχουν ενισχυθεί και η κυβέρνηση υποστηρίζει μια πολιτική «διατροφικής προτεραιότητας» για την καλύτερη διασφάλιση των μέσων διαβίωσης.

Το πρόγραμμα PSNP προβλέπει, λοιπόν, ένα σύστημα διανομής μετρητών ή τροφίμων σε άτομα με προβλέψιμες ανάγκες σε τρόφιμα, προκειμένου να συνεισφέρει στη βελτίωση των μέσων διαβίωσης και κατά συνέπεια στη μεγαλύτερη ανθεκτικότητα ενάντια στις επιπτώσεις των μελλοντικών κρίσεων. Οι κύριες δραστηριότητες του προγράμματος PSNP είναι:

- (i) αμειβόμενη εργασία με μετρητά ή τρόφιμα κι εργασίες που σχετίζονται με τη διαχείριση υδρογραφικών λεκανών και την αποκατάστασή τους,
- (ii) άμεση υποστήριξη (με μετρητά και τρόφιμα) στο πιο ευάλωτο μέρος του πληθυσμού (ηλικιωμένοι, γυναίκες και παιδιά).

Η βοήθεια απευθύνθηκε συγκεκριμένα σε νοικοκυριά που λάμβαναν τακτικά κάποια επείγουσα επισιτιστική βοήθεια. Ωστόσο, οι κοινότητες ήταν ελεύθερες να τροποποιήσουν αυτήν την προσέγγιση και να ανανεώνουν τους καταλόγους των εν δυνάμει δικαιούχων νοικοκυριών για επισιτιστική βοήθεια με βάση τα τοπικά κριτήρια. Αυτό επέτρεψε μια ευέλικτη στοχευμένη στρατηγική σε επίπεδο κοινότητας που χρησιμοποιεί τις τοπικές γνώσεις σχετικά με την κατάσταση του νοικοκυριού, για να προσδιορίσει εκείνους που χρήζουν μεγαλύτερης ανάγκης. Ωστόσο, όταν κάποια κρίση οδηγεί σε επισιτιστική ανασφάλεια η οποία υπερβαίνει τις δυνατότητες του PSNP, μία πρόσθετη υποστήριξη προέρχεται από τον Προϋπολογισμό Πρόνοιας του PSPN. Όταν αυτή η ενίσχυση δεν είναι πλέον επαρκής, την σειρά έχει ο μηχανισμός χρηματοδότησης κινδύνου (RFM).

Τον Φεβρουάριο του 2011 για παράδειγμα, εμφανίστηκαν στις οροσειρές της Αιθιοπίας προειδοποιητικά σημάδια ξηρασίας, τα οποία θα οδηγούσαν σε πιθανή κρίση. Τα περισσότερα χρόνια, το πρόγραμμα PSNP στηρίζει τα νοικοκυριά που αντιμετωπίζουν επισιτιστική ανασφάλεια από τον Φεβρουάριο έως τον Αύγουστο. Το 2011 κατά τη διάρκεια αυτών των μηνών, οι ανάγκες αυτών των νοικοκυριών καλύφθηκαν, όπως συνήθως, μέσω του προϋπολογισμού έκτακτης ανάγκης του PSNP. Ωστόσο, έγινε όλο και πιο ξεκάθαρο ότι

οι άνθρωποι που ζουν στις οροσειρές της χώρας θα χρειαζόταν επίσης βοήθεια κατά τους μήνες πριν από τη συγκομιδή του Νοεμβρίου 2011, μετά τη διακοπή των παροχών του PSNP τον Αύγουστο. Τον Αύγουστο του 2011, έχοντας επιβεβαιώσει γρήγορα τις ανάγκες, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Αιθιοπίας έθεσε σε εφαρμογή το σχέδιο RFM για να καλύψει τις μεταβατικές ανάγκες σε τρόφιμα περίπου 9,6 εκατομμυρίων ανθρώπων στις περιοχές που καλύπτονται από το πρόγραμμα PSNP. Από αυτά τα 9,6 εκατομμύρια, τα 6,5 εκατομμύρια ήταν δικαιούχοι του PSNP. Τα 3,1 εκατομμύρια επιπλέον άτομα που ζουν σε περιοχές που καλύπτονται από το PSNP, οι οποίοι δεν χρειάζονταν πρόσθετη βοήθεια τα προηγούμενα χρόνια, επωφελήθηκαν έτσι από τρεις ακόμη μήνες πρόσθετης βοήθειας για να καλύψουν τις ανάγκες τους σε τρόφιμα μέχρι την συγκομιδή τον Νοέμβριο.

Ο μηχανισμός RFM επιτρέπει την αναβάθμιση του PSNP σε περιόδους κρίσης και έχει σχεδιαστεί για να μειώνει το «συνηθισμένο» χρόνο ανθρωπιστικής αντίδρασης, ώστε τα νοικοκυριά να μπορούν να λάβουν βοήθεια πριν από την κρίση. Χάρη σε όλα αυτά τα μέτρα, η Αιθιοπία ήταν καλύτερα προετοιμασμένη από ό,τι στο παρελθόν για να αντιμετωπίσει την ξηρασία του 2011.

Το πρόγραμμα PSNP είναι ένα παράδειγμα ενός δικτύου ασφαλείας που μπορεί να αναπτυχθεί σε περίοδο κρίσης. Είναι ένα ουσιαστικό στοιχείο της στρατηγικής διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών. Αν και το PSNP έχει ακόμη περιθώρια βελτίωσης, έχει αποδειχθεί ότι είναι ένα αποτελεσματικό και ευέλικτο σύστημα που συντέλεσε στην επιτυχή αντιμετώπιση προσωρινών αναγκών σε τρόφιμα στην Αιθιοπία.

Οι παρεμβάσεις επισιτιστικής βοήθειας συμβάλλουν στη μείωση του κινδύνου καταστροφών, προστατεύοντας τα μέσα διαβίωσης (συμπεριλαμβανομένου του ανθρώπινου και κοινωνικού κεφαλαίου) ή/και λειτουργώντας για τη δημιουργία ενός πρόσφορου περιβάλλοντος από άποψη δομών και διαδικασιών. Η ανθρωπιστική επισιτιστική βοήθεια της ΕΕ επιδιώκει να βελτιώσει την ικανότητα ανθεκτικότητας και αντίδρασης των κοινοτήτων.

Προσέγγιση της RRC στην επισιτιστική βοήθεια

Η ΓΔ ECHO απαιτεί την ενσωμάτωση της ανάλυσης κινδύνου σε κάθε ανθρωπιστική παρέμβαση. Αυτό σημαίνει ότι ο σχεδιασμός αυτών των παρεμβάσεων θα πρέπει να βασίζεται σε μια τεκμηριωμένη ανάλυση και εκτίμηση των υφιστάμενων και μελλοντικών κινδύνων, τους οποίους η παρέμβαση πρέπει να επιδιώκει να μειώσει. Κάτι τέτοιο περιλαμβάνει τα εξής:

- Άμεση μείωση των κινδύνων, κυρίως για τα πιο ευάλωτα άτομα (παιδιά κάτω των 5 ετών, εγκύους και θηλάζουσες γυναίκες, ηλικιωμένοι και άτομα με αναπηρίες). Αυτό θα περιλαμβάνει άμεσους κινδύνους, όπως ο οξύς υποσιτισμός εξαιτίας της έλλειψης πρόσβασης σε βασικά τρόφιμα, αλλά και ενέργειες προς αποφυγή μακροπρόθεσμων κινδύνων, όπως, για παράδειγμα, η προώθηση των κατάλληλων μέτρων διαχείρισης των πλημμυρών για τις καλλιεργούμενες εκτάσεις.
- Διασφάλιση της ανθεκτικότητας της παρέμβασης, δηλαδή ότι αυτή θωρακίζεται από πιθανούς μελλοντικούς κινδύνους. Για παράδειγμα, οι εγκαταστάσεις αποθήκευσης τροφίμων για έκτακτη ανάγκη, πρέπει να είναι σχεδιασμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ανθεκτικές σε κινδύνους, όπως οι ισχυροί άνεμοι, οι πλημμύρες ή οι σεισμοί.

Αυτή η προσέγγιση μπορεί επίσης να περιλαμβάνει συγκεκριμένες παρεμβάσεις, όπως τη «μείωση ζώων ανά κοπάδι» ή την ενίσχυση των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, καθώς

και την ανάπτυξη δεικτών έκτακτης επισιτιστικής ανασφάλειας και οξέος υποσιτισμού.

Η ΓΔ ECHO είναι πεπεισμένη ότι οι βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της επισιτιστικής βοήθειας πρέπει να ενσωματώνουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία της RRC. Συνεπώς, η ΓΔ ECHO απαιτεί έναν ορθολογικό σχεδιασμό και την εφαρμογή ανθρωπιστικών παρεμβάσεων από τους οργανισμούς που διαθέτουν τις κατάλληλες τεχνικές δεξιότητες στους αντίστοιχους τομείς της υγείας.

Η *Ανακοίνωση για την ανθρωπιστική επισιτιστική βοήθεια (2010)* επιβεβαιώνει ότι η Επιτροπή, εκτός από την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και επισιτιστικών κρίσεων, μπορεί να προσφέρει ανθρωπιστική επισιτιστική βοήθεια για μια μελλοντική κρίση με βάση τεκμηριωμένες προβλέψεις, πριν ακόμη επιδεινωθεί η επισιτιστική και διατροφική κατάσταση. Οι παρεμβάσεις προστασίας των μέσων επιβίωσης μπορούν στη συνέχεια να στοχεύουν, στα όρια του εφικτού, στον περιορισμό των επιπτώσεων μιας εξωτερικής κρίσης.

3.3 RRC και Υγεία¹⁶

Πεδίο δράσης για την υγεία

Το πεδίο δράσης της RRC στον τομέα της υγείας περιλαμβάνει τις εξής δραστηριότητες:

- Πρόληψη και διαχείριση ασθενειών, τραυματισμών και αναπηρίας
- Συστήματα διαχείρισης πληροφοριών στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένων των διαγνώσεων κινδύνου, της έγκαιρης προειδοποίησης και της επιτήρησης
- Πολιτικές διαχείρισης κινδύνων καταστροφών για τη βελτίωση της πρόσβασης σε δομές υγειονομικής περίθαλψης σε περίπτωση ανάγκης
- Ενίσχυση του συστήματος υγείας για την αντιμετώπιση των υγειονομικών κρίσεων.

16 – Βλ. τις κατευθυντήριες γραμμές, τα εργαλεία και τις τεχνικές συμβουλές της ΓΔ ECHO στον τομέα της υγείας.

Ο αντίκτυπος μιας καταστροφής στην υγεία εξαρτάται από το είδος του κινδύνου, το επίπεδο έκθεσης του πληθυσμού, την ποιότητα της υγείας πριν από την καταστροφή και την ικανότητα του συστήματος υγείας για συνεχή παροχή υπηρεσιών μετά την καταστροφή.

«Συστήματα διαχείρισης πληροφοριών στον τομέα της υγείας, συμπεριλαμβανομένων των διαγνώσεων κινδύνου, της έγκαιρης προειδοποίησης και της επιτήρησης»

Μια καταστροφή μπορεί να επιφέρει θανάτους, τραυματισμούς και ασθένειες που χρειάζονται επείγουσα περίθαλψη και αποκατάσταση. Μεσοπρόθεσμα, μπορούν να προκληθούν μολυσματικές ασθένειες που συνδέονται με την ρύπανση των υδάτων ή αναπνευστικές λοιμώξεις, ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις, καθώς και δυσλειτουργία των υπηρεσιών υγείας. Οι επιδημίες που έπονται μιας καταστροφής δεν είναι συχνό φαινόμενο¹⁷. Συνήθως για μια

κοινότητα έχουν ως αποτέλεσμα ένα έλλειμμα υποδομών, βασικών υπηρεσιών υγείας (ειδικά για τον εμβολιασμό) και μια κατάσταση υπερπληθυσμού. Οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης εξαιτίας της επισιτιστικής ανασφάλειας προκαλούν επίσης υποσιτισμό, η αντιμετώπιση του οποίου απαιτεί διατροφικές και θεραπευτικές συμπληρωματικές δράσεις.

Αιτιολόγηση για την ένταξη της RRC στον τομέα της υγείας

Η μείωση των κινδύνων είναι σημαντική για όλες τις πτυχές των παρεμβάσεων στον τομέα της υγείας σε χώρες που είναι επιρρεπείς σε καταστροφές. Ένα αποτελεσματικό και ισχυρό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης απαιτεί σημαντική ικανότητα διαχείρισης των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και του κινδύνου καταστροφών. Μια στρατηγική εκτίμηση κινδύνου μπορεί να βοηθήσει στον καλύτερο προσδιορισμό τομέων του συστήματος υγείας που έχουν ανάγκη από τις επενδύσεις και την ενίσχυση των δυνατοτήτων τους.

Οι παρεμβάσεις για τη μείωση του κινδύνου για την υγεία εξαρτώνται από το είδος του κινδύνου. Ορισμένες καταστροφές ταχείας εξέλιξης μπορεί να κατακλύσουν ή να καταστρέψουν τις υποδομές υγείας και να κλονίσουν τις υπηρεσίες παροχής φροντίδας. Οι καταστροφές βραδείας εξέλιξης μπορούν να προκαλέσουν τεράστιο φόρτο εργασίας, στο οποίο οι αποδυναμωμένες δομές υγείας δεν μπορούν να ανταποκριθούν με αποτελεσματικό τρόπο. Σύμφωνα με τον ΠΟΥ, η κλιματική αλλαγή αναμένεται να αυξήσει τον κίνδυνο για την υγεία ¹⁸. Η RRC είναι ένα βασικό στοιχείο της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή.

Η αποτελεσματική μείωση του κινδύνου απαιτεί επαρκή και αποτελεσματικά πολιτικά, νομικά, στρατηγικά, οικονομικά και οργανωτικά (συντονιστικά) πλαίσια. Τα συστήματα υγείας, οι ομάδες και οι υποδομές (συμπεριλαμβανομένων των «ασφαλών νοσοκομείων») πρέπει να είναι ανθεκτικά σε κινδύνους και να λειτουργούν ακόμα και σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Οι εκτιμήσεις κινδύνου και τα συστήματα έγκαιρης προειδοποίησης αποτελούν ουσιαστικό μέρος της προσέγγισης για τη μείωση του κινδύνου για την υγεία. Οι δείκτες θνησιμότητας και νοσηρότητας αντιπροσωπεύουν τα πιο ευρέως διαδεδομένα μέτρα σε περίπτωση καταστροφής και συμβάλλουν στον καλύτερο καθορισμό των προτεραιοτήτων για μια παρέμβαση. Ακόμη, παρέχουν ένα κατάλληλο εύρος δεικτών για την έγκαιρη αντίδραση στην εξάπλωση των ασθενειών.

17 - Βλ. J. Watson et al., *Epidemics after Natural Disasters* (2007).

18 - Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ), «Κλιματική αλλαγή και υγεία», ενημερωτικό δελτίο, αρ. 266, Οκτώβριος 2013.

Προσέγγιση της RRC στον τομέα της υγείας

Η ΓΔ ECHO απαιτεί την ενσωμάτωση της ανάλυσης κινδύνου σε κάθε ανθρωπιστική παρέμβαση. Αυτό σημαίνει ότι ο σχεδιασμός αυτών των παρεμβάσεων θα πρέπει να βασίζεται σε μια τεκμηριωμένη ανάλυση των υφιστάμενων και μελλοντικών κινδύνων, τους οποίους η παρέμβαση πρέπει να επιδιώξει να μειώσει. Κάτι τέτοιο περιλαμβάνει τα εξής:

- Άμεση μείωση των κινδύνων για τους ανθρώπους. Αυτό θα περιλαμβάνει άμεσους κινδύνους, όπως τον κίνδυνο τραυματισμού, την εξάπλωση ασθενειών ή επιδημιών. Η δράση

θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη ενέργειες προς αποφυγή μακροπρόθεσμων κινδύνων, όπως τη βελτίωση της ασφάλειας της κοινότητας, της ποιότητας του νερού, της διατροφικής κατάστασης και τον εμβολιασμό των ευάλωτων ομάδων πριν και μετά από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

- Έλεγχος ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, ώστε να προστατεύουν και να είναι προετοιμασμένα για έγκαιρες και αποτελεσματικές υγειονομικές παρεμβάσεις πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Για παράδειγμα, οι υγειονομικές υποδομές πρέπει να είναι σχεδιασμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι ανθεκτικές σε κινδύνους όπως οι ισχυροί άνεμοι, πλημμύρες και σεισμοί.

Η ΓΔ ECHO είναι πεπεισμένη ότι οι βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της υγείας πρέπει να ενσωματώνουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία της RRC. Συνεπώς, η ΓΔ ECHO απαιτεί έναν ορθολογικό σχεδιασμό και την εφαρμογή ανθρωπιστικών παρεμβάσεων από τους οργανισμούς που διαθέτουν τις κατάλληλες τεχνικές δεξιότητες στους αντίστοιχους τομείς της υγείας.

Μελέτη περίπτωσης 8η: Κατάσταση ετοιμότητας και άμεση αντίδραση (Δημοκρατίας της Γουινέας, Κονακρί και Σιέρρα Λεόνε)

Η ΓΔ ECHO υποστήριξε, μέσω του εταίρου της Action contre la Faim (ACF), πρωτοβουλίες ετοιμότητας και άμεσης αντίδρασης στην επιδημία της χολέρας στο Κονακρί της Γουινέας και τη Σιέρρα Λεόνε.

Η χολέρα ενδημεί και στις δύο χώρες, ενώ οι επιδημίες κάνουν εκ νέου την εμφάνιση τους τα τελευταία χρόνια. Το Κονακρί και το Φριτάουν έχουν συνολικά σχεδόν 2,5 εκατομμύρια κατοίκους, οι οποίοι ήταν ανέκαθεν ευάλωτοι στη χολέρα λόγω του εκτεταμένου διασυνοριακού εμπορίου. Με κάθε νέα περίοδο βροχών (από τον Ιούνιο έως τον Οκτώβριο), ο κίνδυνος επιδημιών αυξάνεται και μπορεί να εκδηλωθεί ανά πάσα στιγμή. Τον Φεβρουάριο του 2012, η επιδημία χολέρας ξεκίνησε στη Σιέρρα Λεόνε σε μια φτωχή περιοχή που συνορεύει με το Φριτάουν, πριν εξαπλωθεί και στη γειτονική Γουινέα.

Η ΓΔ ECHO αποφάσισε να υποστηρίξει την Action contre la Faim παρέχοντας της επιχορήγηση για τις δύο χώρες με γνώμονα την εμπειρία του εταίρου της σε υποθέσεις ετοιμότητας και άμεσης αντίδρασης. Αυτή η άμεση βοήθεια συντέλεσε στην ενίσχυση της πρόληψης, της επιτήρησης και της ικανότητας αντίδρασης τόσο στις αγροτικές όσο και στις αστικές περιοχές.

Μερικά από τα μέτρα ετοιμότητας και άμεσης αντίδρασης περιλάμβαναν τα εξής:

- Βελτίωση της επιδημιολογικής παρακολούθησης μέσω της άμεσης βοήθειας στο Υπουργείο Υγείας για την συλλογή και ανάλυση των δεδομένων
- Χαρτογράφηση του κινδύνου καθώς και των σχεδίων έκτακτης ανάγκης στη Γουινέα και τη Σιέρρα Λεόνε
- Ανάπτυξη λειτουργικών σχεδίων σε επαρχιακό επίπεδο για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της χολέρας
- Παροχή οργανωτικής και τεχνικής βοήθειας σε ομάδες έκτακτης ανάγκης για τον συντονισμό, την ενεργοποίηση σχεδίων έκτακτης ανάγκης, την κεκτημένη γνώση και την διάδοση της μέσω προγραμμάτων κατάρτισης σε άλλες πληγείσες περιοχές
- Ανάπτυξη ικανότητας αντίδρασης για την αντιμετώπιση επιδημιών.

Στη Γουινέα, θεσμικοί και μη κυβερνητικοί φορείς έχουν αναπτύξει μια σημαντική εμπειρία στην ετοιμότητα και την καταπολέμηση της χολέρας τα τελευταία χρόνια. Με σημαντικά αποτελέσματα όπως:

- Ακριβής ανάλυση των περιοχών που εκτίθενται στον κίνδυνο επιδημίας χολέρας, συμπεριλαμβανομένης της χαρτογράφησης κινδύνου

- Συναφή σχέδια έκτακτης ανάγκης για την καταπολέμηση της χολέρας: Η ACF βοήθησε το Υπουργείο Υγείας να καθορίσει, να προβεί σε έλεγχο, να ενημερώσει και να κοινοποιήσει ένα σχέδιο έκτακτης ανάγκης κατά της χολέρας στο Κονακρί.
- Εμπειρία σε δράσεις ανταπόκρισης, όπως αποτελεσματική παρακολούθηση, έλεγχοι, εφαρμογή υγειονομικών μέτρων σε δημόσιους χώρους και σε επίπεδο νοικοκυριού, καθώς και για επείγουσα ιατρική περίθαλψη.
- Οι τεχνικές και λειτουργικές δεξιότητες των διαφόρων φορέων ενισχύθηκαν μέσω ασκήσεων προσομοίωσης.

Αντιμέτωπη με την επιδημία του 2012, η Επιτροπή κρίσης στον τομέα της υγείας ενεργοποιήθηκε και οι αρμόδιοι εφάρμοσαν μέτρα στις δύο πληγείσες περιοχές. Στη Σιέρρα Λεόνε, αν και οι συναρμόδιες αρχές κρίθηκαν αρχικά πολύ αδύναμες, η άμεση παρέμβαση των ενδιαφερομένων μερών τους επέτρεψε να συνεργαστούν γρήγορα και πιο συντονισμένα. Ωστόσο, η επιδημιολογική παρακολούθηση παραμένει εξαιρετικά περιορισμένη. Στις αγροτικές περιοχές, παρεμποδίζεται από τις δυνατότητες των ομάδων υγείας και τις προκλήσεις επικοινωνίας (έλλειψη τηλεφωνικών εγκαταστάσεων, έλλειψη πρόσβασης σε κινητά τηλέφωνα και δίκτυα κινητής τηλεφωνίας). Οι πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης και προώθησης της υγιεινής παραμένουν ανεπαρκείς.

Η επιδημία της χολέρας του 2012, ωστόσο, είχε λιγότερους θανάτους και το ποσοστό θνησιμότητας ήταν χαμηλότερο από ό,τι τις προηγούμενες χρονιές. Η κατάσταση ετοιμότητας ήταν βελτιωμένη και η άμεση αντίδραση ήταν πράγματι πολύ πιο αποτελεσματική: η παρακολούθηση, το σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης, η κήρυξη της επιδημίας, η κινητοποίηση των εταίρων και ο συντονισμός τους, η ποιότητα της παρέμβασης και η περιορισμένη εξάπλωση της επιδημίας αποτελούν αδιαμφισβήτητες επιτυχίες.

© ECHO / Christophe Valingot

Η προετοιμασία πριν από μια καταστροφή επιτρέπει στα συστήματα υγείας να προετοιμαστούν για τις αυξημένες απαιτήσεις σε τέτοιες περιπτώσεις. Τα προπαρασκευαστικά μέτρα περιλαμβάνουν τα σχέδια αντιμετώπισης και αποκατάστασης, την καθιέρωση τυποποιημένων πρωτοκόλλων και ελέγχων, την ανάπτυξη, την εφαρμογή και την επικοινωνία των συστημάτων έγκαιρης προειδοποίησης, την εκπαίδευση των εργαζομένων στον τομέα της υγείας και των ευάλωτων κοινοτήτων, τη δημιουργία ευέλικτων δομών συντονισμού σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, καθώς και τον προσδιορισμό και την ανάπτυξη συμπληρωματικών μηχανισμών ώστε να είναι έτοιμοι σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.

Η ικανότητα της κοινότητας αποτελεί ουσιαστικό στοιχείο της μείωσης του κινδύνου στον τομέα της υγείας. Τα μέτρα περιλαμβάνουν κυρίως την ευαισθητοποίηση για τους κινδύνους, την προαγωγή της υγείας, τις αναλύσεις κινδύνου σε επίπεδο κοινότητας, τα μέτρα σε επίπεδο ατόμου και νοικοκυριού, τον σχεδιασμό πρόληψης κινδύνου, την ανταπόκριση και την αποκατάσταση με τις κοινότητες, καθώς και την εκπαίδευση του υγειονομικού προσωπικού της κοινότητας. Το υγειονομικό προσωπικό της κοινότητας πρέπει να συμμετέχει στις αναλύσεις κινδύνου και στον προγραμματισμό της τοπικής αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης.

«Το υγειονομικό προσωπικό της κοινότητας πρέπει να συμμετέχει στις αναλύσεις κινδύνου και στον προγραμματισμό της τοπικής αντιμετώπισης έκτακτης ανάγκης»

Ο ιός HIV και το σύνδρομο Aids, η έμφυλη βία και τα ζητήματα ψυχικής υγείας απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή, ειδικά μετά από μια απρόσμενη και μεγάλης κλίμακας καταστροφή ή σε περίπλοκες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Κατά το στάδιο της αποκατάστασης και της ανάκαμψης, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στη φυσική αποκατάσταση των τραυματιών και στη διαχείριση των μακροχρόνιων ψυχικών και ψυχολογικών επιπτώσεων. Το στάδιο της ανάκαμψης μπορεί επίσης να προσφέρει ευκαιρίες για την ενίσχυση των συστημάτων υγείας και τη διασφάλιση ότι οι υποδομές και το προσωπικό θα έχουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα στις μελλοντικές καταστροφές.

Σχολιασμός:

Ανάλυση του κειμένου-πηγή:

Σύμφωνα με την Christiane Nord και τη θεωρία του Σκοπού (Skopostheorie): «η βασική αρχή που καθορίζει κάθε μεταφραστική διαδικασία είναι ο στόχος (Σκοπός) της συνολικής μεταφραστικής δράσης» (C. Nord, 2014:70). Η κειμενική ανάλυση του κειμένου-πηγή αποτελεί ένα από τα βασικά στάδια για την κατανόηση του σκοπού του κειμένου αφετηρίας. Το μοντέλο της Nord (C. Nord, 2005) μας παρέχει μια σημαντική θεωρητική αφετηρία για την επίτευξη αυτού του στόχου. Ακολουθώντας, λοιπόν, το προτεινόμενο μοντέλο της, η πρώτη διάκριση γίνεται μεταξύ εξωκειμενικών και ενδοκειμενικών χαρακτηριστικών.

Εξωκειμενικά χαρακτηριστικά:

Ο εκδότης του κειμένου είναι η Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, όπως είναι και ο πλήρης τίτλος της. Για την εναργέστερη κατανόηση της αποστολής της και σε συνέχεια του προς μετάφραση κειμένου είναι απαραίτητη μια σύντομη αναφορά στο έργο της.

Σημαντικό είναι επίσης το γλωσσικό καθεστώς της εν λόγω Γενικής Διεύθυνσης, όπου οι γλώσσες εργασίας είναι μόνο τα αγγλικά και τα γαλλικά- παρά την πολιτική της πολυγλωσσίας- με αποτέλεσμα τα υπηρεσιακά έγγραφα να συντάσσονται κατά κανόνα μόνο στις γλώσσες αυτές.

Σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα της, η Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας:

« - αντιμετωπίζει τα ανθρώπινα δεινά, με ιδιαίτερη προσοχή στις πιο ευάλωτες κατηγορίες του πληθυσμού και με σεβασμό στην αξιοπρέπεια όλων των θυμάτων (ανθρωπότητα),

- δεν συμμετέχει σε συγκρούσεις (ουδετερότητα),
- επεμβαίνει με μοναδικό γνώμονα την ανάγκη, χωρίς καμία διάκριση (αμεροληψία),
- δεν εξαρτάται από καμία πολιτική, οικονομική, στρατιωτική ή άλλη ατζέντα (ανεξαρτησία)».

Μετάφραση από: https://ec.europa.eu/echo/who/about-echo_fr

Σημαντική είναι ακόμη η νομική βάση για τη λειτουργία και την δράση της, για θέματα που σχετίζονται με «τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών προκειμένου να ενισχύεται η αποτελεσματικότητα των συστημάτων πρόληψης των φυσικών ή ανθρωπογενών καταστροφών και προστασίας από αυτές» και τη «συνδρομή και βοήθεια στους πληθυσμούς τρίτων χωρών που πλήττονται από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές» (Άρθρο 196 και Άρθρο 214 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντίστοιχα). Επίσης, το πεδίο δράσης της έχει επεκταθεί σημαντικά από τη δημιουργία της. Από το 2016, η ECHO ανέλαβε τη διαχείριση της στήριξης έκτακτης ανάγκης εντός της Ε.Ε.- και συνεχίζει να διευρύνεται. Συνοπτικά, οι πυλώνες δράσης της είναι η πρόληψη, η ετοιμότητα και η αντιμετώπιση φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών, (ΑΠΟΦΑΣΗ αριθ. 1313/2013/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ

Η πρόθεση του εκδότη είναι η πληροφόρηση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές και τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να εφαρμοστεί η ανθρωπιστική πολιτική της Ε.Ε. από τους φορείς με τους οποίους συνεργάζεται. Συνεπώς, επιδιώκει να γνωστοποιήσει στο κοινό στόχο τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της ανθεκτικότητας και της μείωσης του κινδύνου.

Το **κοινό στόχος** είναι πρωτίστως οι μελλοντικοί εταίροι, όπως η οργάνωση *Action pour la faim* και το προσωπικό της Γενικής Διεύθυνση, καθώς και στα στελέχη των εθνικών υπηρεσιών πολιτικής προστασίας. Παράλληλα δεν αποθαρρύνει την ανάγνωση από το ευρύ κοινό, καθώς επισημαίνεται ήδη από την εισαγωγή του εν λόγω κεφαλαίου ότι δεν πρόκειται για κάποιο τεχνικό εγχειρίδιο προοριζόμενο αποκλειστικά για τους ειδικούς. Αναφορικά με τον ρόλο του αποδέκτη/κοινό-στόχος οι Α. Γεωργακοπούλου, Δ. Γούτσος, (2017:191) σχολιάζουν ότι «εκτός από τον πολυσχιδή χαρακτήρα της έννοιας του αποδέκτη πρέπει να αναγνωριστεί και η δυναμική συμβολή του στην παραγωγή του κειμένου». Συνεπώς, είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει την μεταφραστική διαδικασία.

Καθώς το εν λόγω κεφάλαιο είναι λιγότερο γενικό θα μπορούσε να γίνει λόγος για μια «**διαβαθμισμένη εκλαΐκευση**» κατά την παραγωγή, καθώς διαφορετικά κεφάλαια του ενημερωτικού εγγράφου απευθύνονται σε διαφορετικό κοινό-στόχο, με συνέπεια η εκλαΐκευση να περιορίζεται στο αναγκαίο ποσοστό κατά περίπτωση. Είναι φανερό λοιπόν πως πρόκειται για ιδιάζουσα περίπτωση ενός εκλαϊκευμένου κείμενου. Σε τέτοιες περιπτώσεις, η προσπάθεια απλοποίησης παρατηρείται «τόσο σε μορφοσυντακτικό, όσο και σε υφολογικό, σημασιολογικό, λεξιλογικό και πραγματολογικό επίπεδο» (Μ. Πολίτης, 2010), επιλογές δηλαδή που θα πρέπει να αποδοθούν και στο μετάφρασμα.

Αναφορικά με **μέσο** δημοσίευσης, πρόκειται για διαδικτυακή έκδοση, ώστε οι ενδιαφερόμενοι φορείς αλλά και η κοινωνία των πολιτών να είναι σε θέση να πληροφορηθούν εύκολα και άμεσα. Ο χρόνος (Σεπτέμβριος, 2013) έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς πολλές φορές συνυφαίνεται και με το περιεχόμενο του κειμένου. Ένα παράδειγμα, που επηρεάζεται από τον χρόνο είναι η αλλαγή της επίσημης ονομασίας της ως εξής:

Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO)	DG Aide humanitaire et protection civile (ECHO)
Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκής Πολιτικής Προστασίας και <u>Επιχειρήσεων</u> Ανθρωπιστικής Βοήθειας (ECHO)	direction générale de la protection civile et des <u>opérations</u> d'aide humanitaire européennes (ECHO)

Πίνακας 1 Γενικές διευθύνσεις και υπηρεσίες της Επιτροπής: επίσημη ονομασία (πηγή)

Ωστόσο, ως χρόνος μετάφρασης θεωρείται ο χρόνος της δημοσίευσης (2013) και όχι το παρόν.

Τέλος, στόχος του κειμένου είναι η πληροφόρηση του κοινού μέσω της ανασκόπησης για το διάστημα 2010-2013, το οποίο συνδέεται άρρηκτα με την πληροφοριακή λειτουργία την οποία επιτελεί.

Ενδοκειμενικά χαρακτηριστικά:

Η ευρύτερη **θεματική** της διαχείρισης κινδύνου εγγράφεται στο ευρύτερο σύνολο των θεματικών δράσεων της υπηρεσίας. Το **περιεχόμενο** του κεφαλαίου, ως υποσύνολο, αναφέρεται στην επισιτιστική βοήθεια, τη διατροφή και την υγεία. Επομένως, θα μπορούσαν μαζί να αποτελέσουν ένα αυτοτελές ενημερωτικό έγγραφο που θα διανέμονταν στους εκάστοτε εταίρους.

Σχετικά με τις **προαπαιτούμενες γνώσεις**, παρατηρούνται αναφορές που απαιτούν ειδικές γνώσεις, όπως αυτές για τον ρόλο της εν λόγω Γενικής Διεύθυνσης, που καλύφθηκαν παραπάνω. Για τις αναφορές σε άλλα, κυρίως νομικά έγγραφα, παρέχονται υποσημειώσεις σε μορφή υπερσυνδέσμων.

Αναφορικά με τη **δομή** του κειμένου, λόγω της εκλαΐκευσης συναντώνται σύντομες ενότητες, πλαίσια με συνοδεία εικόνων (ένα μη λεκτικό στοιχείο), τονισμένοι τίτλοι και υπότιτλοι, μικρές παράγραφοι, δηλαδή στοιχεία που διευκολύνουν την κατανόηση και που θα πρέπει να διατηρηθούν.

Αναφορικά με το **γλωσσικό μητρώο** και την **δομή των προτάσεων** παρατηρείται απλό, άμεσο και κατανοητό λεξιλόγιο, περιορισμένη χρήση ειδικής ορολογίας για την πρόληψη καταστροφών, καθώς και συχνή χρήση ακρωνυμίων.

Οδηγός σύνταξης Ε.Ε.:

Στο πλαίσιο της Ε.Ε. γίνεται μεγάλη παραγωγή τόσο κειμένων όσο και μεταφράσεων σε 24 γλώσσες. Ως απόρροια αυτού, για την ανάγκη συνοχής μεταξύ των εγγράφων έχει δημιουργηθεί ένας οδηγός σύνταξης, μετάφρασης κι αναθεώρησης για κάθε γλώσσα. Για τα ελληνικά, πρόκειται για μια προσπάθεια παγίωσης της γραμματικής και της σύνταξης, την οποία μπορεί να συμβουλευτεί το ευρύ κοινό. Ωστόσο, λόγω των επιλογών αναδύεται μια ελληνική *ευρωδιάλεκτος*, με δικά της χαρακτηριστικά, όπως «η ανάμειξη των γλωσσικών μητρών» (Β. Σωσώνη, 2018) η οποία γίνεται εντονότερα αντιληπτή στα νομικά κείμενα, αλλά όχι μόνο. Σε αυτήν την ενότητα, εξετάζονται χωρία, όπου συναντάται σύγκρουση μεταξύ της ευρωδιαλέκτου και της ελληνικής.

Ενδεικτικά παραδείγματα μεταξύ άλλων είναι τα ακόλουθα:

- **ΕΕ** χωρίς τελείες (σ.22)
- Της Ένωσης και του Συμβουλίου αντί για την πλήρη ονομασία
- Η χρήση των **πριν από** και **μετά την** (έναρθρη αιτιατική) αντί για πριν την και μετά από
- Η **απουσία κόμματος** μετά την χρονολογία
- Η χρήση **επιρρημάτων** στην αρχή (π.χ. Γενικά, Φυσικά,) ή στη μέση της πρότασης με κόμματα
- Το **ή/και** (από μετάφραση κειμένων συνταγμένων στα αγγλικά με την εγκλειστική έννοια)

- Η αποφυγή του επιρρήματος **εφόσον** για λόγους σαφήνειας
- Η χρήση **πλάγιας γραφής** μόνο για σχόλιο ή ορισμό
- Η διάκριση μεταξύ του **μία** (αριθμητικό) και **μια** (αόριστο). Συγκεκριμένα, παρατηρείται μια προσπάθεια για παγιοποίηση στη χρήση των δύο τύπων. Ωστόσο, με ποικίλες γραμματικές της ελληνικής γλώσσας είτε δεν γίνεται κάποια διάκριση είτε προτείνεται η μια εκδοχή ως ορθότερη.

Αν και οι παραπάνω μορφοσυντακτικές επιλογές δεν επηρεάζουν το νόημα, έχουν βαρύτητα στην μετάφραση κειμένων που έχουν συνταχθεί στους κόλπους της Ε.Ε. Ωστόσο, καταβάλλεται μεγάλη προσπάθεια, ώστε τα κείμενα να γίνονται κατανοητά από όσο το δυνατόν μεγαλύτερο κοινό. Μάλιστα, στον οδηγό υπογραμμίζεται το εξής: «*Αυτό που αντενδείκνυται είναι η κατάχρηση νεολογισμών της ενωσιακής ιδιολέκτου, που δίνουν στο κείμενο έναν «ελιτίστικο» χαρακτήρα*». (Οδηγός για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και των λοιπών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα ελληνικά- Επικαιροποιημένη έκδοση 2018 σελ. 47).

Μεταφραστικά ζητήματα:

Ακρωνύμια

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω υπάρχει συχνή χρήση ακρωνυμίων για λόγους συντομίας. Δεδομένης της αντιστοιχίας για την απόδοση των ακρωνυμίων λόγω της ευρωπαϊκής πορείας της χώρας μας, υπάρχει μεγάλη εναρμόνιση σε αυτόν τον τομέα. Απαιτούνταν, φυσικά ιδιαίτερη διαχείριση ανάλογα με την συχνότητα χρήσης τους. Για την βέλτιστη δυνατή κατανόηση από το κοινό δημιουργήθηκε ένα γλωσσάρι ακρωνυμίων στην αρχή του εγγράφου.

Για την περίπτωση της εν λόγω Γενικής Διεύθυνσης, αναζητώντας σε παράλληλα αξιόπιστα κείμενα εντοπίστηκε το παρακάτω ακρωνύμιο (ΓΔ ECHO). Επίσης, είναι φανερό πως το ακρωνύμιο προκύπτει άμεσα από την αγγλική επίσημη ονομασία [DG European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (ECHO)] και το οποίο χρησιμοποιείται σε όλες τις επίσημες γλώσσες.

- Η **ΓΔ ECHO** κατάρτιζε και εφαρμόζε τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τα εξής:

Για τα λοιπά ακρωνύμια, σε μεγάλο βαθμό διατηρήθηκε το γαλλικό ή σπανίως το αγγλικό ακρωνύμιο για λόγους αναφοράς, ενώ αντικαταστάθηκε με το αντίστοιχο ελληνικό για τα θεσμικά όργανα κι όπου αλλού υπήρχε. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι τα εξής:

- μείωση του κινδύνου καταστροφών (RRC)
- πρόγραμμα ύδρευσης αποχέτευσης και υγιεινής (WASH)

- Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (ΠΟΥ)

Επίπεδο λέξης και ειδική ορολογία

Συχνά μεταξύ συγγενικών γλωσσών απαντώνται ψευδόφιλες λέξεις (faux amis). Ωστόσο, κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί και στην περίπτωση μη συγγενικών γλωσσών. Για παράδειγμα, το γαλλικό *risque* δεν θα μπορούσε να μεταφραστεί ως *ρίσκο*, διότι αφενός δεν ταυτίζεται με τον κίνδυνο κι αφετέρου δεν συνάδει με το περιεχόμενο των φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. Για αυτό τον λόγο μεταφράζεται άλλοτε ως κίνδυνος κι άλλοτε ως κίνδυνοι. Πιο συγκεκριμένα, η αλλαγή αριθμού (M. Baker, 2001) σε διαγλωσσικό επίπεδο εξαρτάται από το συγκείμενο. Για τις περιπτώσεις που γίνεται γενικότερη αναφορά στην έννοια του κινδύνου προτιμήθηκε ο ενικός αριθμός.

Ωστόσο όταν γίνονταν αναφορά σε διακριτούς κινδύνους, όπως στο παρακάτω χωρίο, μεταφράζονταν με πληθυντικό αριθμό.

Π.χ. [...] να λάβουν υπόψη τους κινδύνους πλημμύρας και πυρκαγιάς [...]

Επίσης, ένα χωρίο με ιδιαίτερο ενδιαφέρον είναι το παρακάτω, όπου το ουσιαστικό *risques* και ο όρος *aléa* συνυπάρχουν. Στην ελληνική απόδοση τους και οι δύο όροι αποδίδονται με τον όρο κίνδυνος. Συνεπώς, με γνώμονα την λειτουργικότητα του κειμένου και την αποφυγή αθέμιτης επανάληψης, έγινε μετάφραση με απαλοιφή του πρώτου όρου.

Madagascar est exposée à des risques liés aux aléas naturels ainsi qu'à des troubles/conflits politiques.	Η Μαδαγασκάρη εκτίθεται <u>σε φυσικούς κινδύνους</u> , καθώς και σε πολιτικές αναταραχές και συγκρούσεις.	Η Μαδαγασκάρη εκτίθεται σε κινδύνους που σχετίζονται με φυσικούς κινδύνους , καθώς και σε πολιτικές αναταραχές και συγκρούσεις.
Κείμενο-Πηγή	Τελική απόδοση	Λανθασμένη απόδοση

Μια άλλη δυσκολία είναι η ισοδυναμία 1:2 μεταξύ των γλωσσών. Αν και στη γαλλική η μόνιμη Αντιπροσωπεία για τα κράτη-μέλη (représentation) και η Αντιπροσωπεία για τις τρίτες χώρες (délégation) αποδίδονται με διακριτούς όρους, αυτή η διάκριση δεν γίνεται φανερή στην ελληνική γλώσσα, καθώς και οι δύο ονομασίες αποδίδονται με τον γενικό όρο Αντιπροσωπεία. Καθώς η λύση της επεξήγησης *σε τρίτες χώρες*, όπως προτείνεται στον οδηγό σύνταξης για την αντιμετώπιση αυτής της αμφισημίας δεν είναι εν προκειμένω δόκιμη, προστέθηκε η επεξήγηση *Αντιπροσωπεία στη Μαδαγασκάρη* για την οποία γίνεται λόγος στο περιεχόμενο.

- subventionné pendant trois ans par la délégation de l'UE.
- επιδοτείται για τρία χρόνια από την Αντιπροσωπεία της ΕΕ στη Μαδαγασκάρη.

Παράλληλα, ο ειδικός όρος *vulnérabilité* μπορούσε να αποδοθεί με τρεις ισοδύναμες πιθανές αποδόσεις (ισοδυναμία 1: 3). Αυτές ήταν η ευπάθεια, η ευαλότητα (έκτυπο) και η τρωτότητα οι οποίες απαντώνται με παρόμοια συχνότητα στα κοινοτικά κείμενα, χωρίς να υπάρχει

απόλυτος κανόνας ορθότητας. Ωστόσο, σε εθνικό επίπεδο βάσει τον νόμο υπ. αριθμ. 4662/2020 (Άρθρο 1) επιλέγεται ο μονολεκτικός όρος «**τρωτότητα**». Ο μεταφραστής, λοιπόν, καλείται να προσαρμοστεί με αυτήν την επιλογή, μετά από κριτική σκέψη φυσικά, καθώς αποτελεί την νομική βάση του μηχανισμού εθνικής Πολιτικής Προστασίας. Επίσης, απαντάται συχνά και στη σχετική βιβλιογραφία.

Για την περίπτωση, λέξεων με εκφραστική σημασία ή/και αξιολογικό χαρακτήρα (M. Baker, 2001) έπρεπε να ληφθεί υπόψη η συναισθηματική βαρύτητα. Για παράδειγμα, το επίθετο *intimidant* (για να περιγράψει την τεχνογνωσία), σε μια επιφανειακή μετάφραση θα μπορούσε να αποδοθεί απλά ως τρομακτική. Παρόλα αυτά, εμβαθύνοντας στο νόημα επιλέχθηκε η απόδοση αγχωτική, ένα πιο ήπιο επίθετο για να περιγράψει την κατάσταση που ενδέχεται να αισθάνεται ένας μη ειδικός.

Επιπλέον, το ουσιαστικό *payсан*, αποδόθηκε ως χωρικός και όχι ως γεωργός, με στόχο να τονιστεί ο μη βιομηχανοποιημένος γεωργικός κλάδος στην Αφρική και την εκφραστική σημασία.

Ένα ακόμη ζήτημα ήταν το δίπολο των επιθέτων *alimentaires- nutritionnels*, διότι στον καθημερινό λόγο οι δύο έννοιες χρησιμοποιούνται καταχρηστικά ως οιασδήποτε συνώνυμα. Αυτές οι έννοιες είναι κεντρικής σημασίας για την υποενηότητα, όπου αναφέρονται. Συνεπώς, έπρεπε να υπάρχει διάκριση μεταξύ τους. Ωστόσο, παρόλο που ισχύει γενικά ότι:

- *alimentation*= σίτιση
- *nutrition*= διατροφή

Κάθε γλώσσα αντιλαμβάνεται την πραγματικότητα με τους δικούς της κώδικες. Έτσι, ο υποσιτισμός αποδίδεται με τον όρο *sous-nutrition*. Γεγονός που συνάδει με διαπιστώσεις ότι μεταξύ γλωσσών τα νοήματα «δεν είναι δυνατόν να συμπίπτουν ποτέ απολύτως και να ταυτίζονται ποτέ καθ' ολοκληρίαν» (Γ. Κεντρωτής, 1996).

Ένα αντιθετικό δίπολο ήταν το εξής:

[elle] *explicite ce qui est déjà implicite*

Η παραπάνω σύνταξη δεν αποτελεί τυχαία επιλογή. Αντίθετα τονίζει την διάκριση μεταξύ των στοιχείων αυτών, γεγονός που θα πρέπει να γίνεται αντιληπτό και στο μετάφρασμα. Για αυτόν το λόγο, μεταφράστηκε ως *καθιστά φανερό αυτό που ήταν αφανές* διατηρώντας την αντίθεση, και την παρήχηση του συμφώνου φ.

Όροι όπως ο ιός HIV και το Aids, οι οποίοι είναι διαδεδομένοι αποδόθηκαν ως *ιός HIV και το σύνδρομο Aids*, με γνώμονα το κοινό στο οποίο απευθύνονται. Δεδομένου ότι «η παραγωγή πρωτότυπης ορολογίας λαμβάνει χώρα κυρίως στην αγγλική γλώσσα[...] κι ακόμη και οι επιστήμονες επικοινωνούν μεταξύ τους με τους αγγλικούς όρους», (Σ. Κεραμίδα, 2015) η χρήση ελληνικών όρων θα ήταν άστοχη. Εάν για παράδειγμα, ο δεύτερος όρος αποδιδόταν ως Σύνδρομο Επίκτητης Ανοσοποιητικής Ανεπάρκειας (ΣΕΕΑ), θα ήταν πολύ πιθανόν να μην γίνουν αντιληπτοί. Επιπροσθέτως, το γλωσσικό μητρώο του κειμένου προκαθορίζει και το ύφος το οποίο θα πρέπει να υιοθετηθεί.

Επίσης, ένας νεολογισμός που εντοπίζεται είναι η έμφυλη βία, ο οποίος είναι αρκετά διαδεδομένος την τελευταία περίοδο. Σε σύγκριση με τον γαλλικό όρο, la violence basée sur le genre, η ελληνική απόδοση είναι αφενός πιο σύντομη, αφετέρου μέσω της χρήσης προσφύματος διακρίνεται από τη φυλετική βία.

Ένας ακόμη νεολογισμός τεχνικής φύσης είναι το *réduction du cheptel*, ο οποίος αναφέρεται στη μείωση των ζώων ενός κοπαδιού κατά την διάρκεια μιας επισιτιστικής κρίσης ώστε να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά. Με βάση την έρευνα, συχνά αίτια μια τέτοιας κρίσης είναι οι έντονες αλλαγές στο περιβάλλον όπως η ξηρασία. Δεδομένου ότι η παράθεση υποσημείωσης σε ένα τέτοιο κείμενο δεν θα ήταν εφικτή, έπρεπε ως όρος να είναι εύληπτος από το αναγνωστικό κοινό. Για αυτό το λόγο δεν αποδόθηκε με δάνειο, αλλά ως έκτυπο με την προσθήκη επεξήγησης.

Επίπεδο σύμφρασης και σύμπλοκοι όροι

Όπως και στην προηγούμενη ενότητα, έτσι και για τις συμφράσεις, σημαντικό είναι το περιεχόμενο. Για παράδειγμα, για την μετάφραση των *considérations opérationnelles*, η απόδοση δύναται να αλλάξει σε συνάρτηση με την αναφορά σε έμψυχο ή άψυχο υποκείμενο. Καθώς πρόκειται για μια γενική διεύθυνση με προσωπικό, δεν θα μπορούσε να αποδοθεί ως λειτουργικά ζητήματα ή ζητήματα λειτουργίας. Αντίθετα μια ορθότερη μετάφραση θα ήταν τα επιχειρησιακά ζητήματα.

Επιπλέον, έχει τονιστεί από πολλούς θεωρητικούς πως η κατά λέξη μετάφραση δεν είναι πάντοτε δυνατή. Στην παρακάτω πρόταση για παράδειγμα δεν θα μπορούσε να υπάρχει μια *στερεή ανάλυση*, όπως είναι και η πρώτη σημασία του επιθέτου *solide*. Αντίθετα, αναζητώντας την ετυμολογία των λέξεων και ακολουθώντας περισσότερο μια πορεία σημείων και όχι σημασιών, επιλέχθηκε το επίθετο τεκμηριωμένη. Διότι, μια ανάλυση για να θεωρείται βάσιμη πρέπει να έχει αναφορές σε εμπεριστατωμένες πληροφορίες και να έχει γερά θεμέλια. Εξάλλου, *sol* σημαίνει έδαφος και γη στα λατινικά.

Analyse et évaluation solide des risques- τεκμηριωμένη ανάλυση και εκτίμηση

Ένα ακόμη δίπολο σύμπλοκων όρων ήταν οι έννοιες *catastrophes à déclenchement rapide/ catastrophes à déclenchement lent*. Σε περιπτώσεις ειδικής ορολογίας, η χρήση παράλληλων κειμένων είναι απαραίτητη. Αν και η έννοια τους γίνεται εύκολα αντιληπτή, η απόδοση τους δεν είναι απλή. Ένα ακόμη ζήτημα είναι ότι ο πλούτος της ελληνικής γλώσσας συχνά μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο λόγω των συνωνύμων (γρήγορος-ταχύς κλπ.). Μέσω της έρευνας, αποδόθηκαν ως καταστροφές ταχείας εξέλιξης- καταστροφές βραδείας εξέλιξης.

Έννοιες / Ορισμοί

Σύμφωνα Ν.3013/2002 «Αναβάθμιση της Πολιτικής Προστασίας» και το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ»:

Καταστροφή νοείται κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο ή τεχνολογικό συμβάν στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον.

Εικόνα 1, Πηγή: Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας (ορισμοί)

Το ίδιο ισχύει και για την σύμφραση *η χολέρα ενδημεί* έναντι του *η χολέρα είναι ενδημική*, το οποίο είναι λανθασμένη απόδοση, καθώς ενδημικά μπορεί να είναι τα ζωικά ή τα φυτικά είδη.

Μεταφορές

Ως γνωστόν, η ελευθερία στη μετάφραση ποικίλει ανάλογα με το κειμενικό είδος. Κατά την απόδοση τεχνικών ή ειδικών όρων ο εκάστοτε μεταφραστής περιορίζεται σε μερικές μόνο πιθανές αποδόσεις. Ωστόσο, στο επίπεδο των μεταφορών, υπάρχει σημαντική ελευθερία με γνώμονα πάντοτε την λειτουργικότητα και τον σκοπό του μεταφράσματος. Ένα παράδειγμα ήταν το «*optique de risque*». Για την μετάφραση του πιθανές αποδόσεις ήταν το «φακός κινδύνου», η «οπτική κινδύνου» και τέλος το «πρίσμα κινδύνου». Τελικά, επιλέχθηκε συνειδητά η τρίτη και η πιο ελεύθερη επιλογή, επειδή η έννοια του πρίσματος η οποία ενέχει στην εκφραστική της σημασία την ιδέα της αντίληψης αλλά και της οπτικής.

Παράλληλα, εκφράσεις όπως τα *avant que la saison cyclonique ne les frappe de plein fouet*, *sont là pour en témoigner* αποτελούν περιπτώσεις που δεν θα μπορούσαν να αποδοθούν κατά λέξη, αλλά έπρεπε να τα προσεγγίσουμε εννοιολογικά. Σε αυτές τις περιπτώσεις υιοθετήθηκε η μέθοδος της δυναμικής ισοδυναμίας. (πριν την περίοδο των ισχυρών κυκλώνων, αποτελούν αδιαμφισβήτητες επιτυχίες).

Πραγματολογικό επίπεδο

Η αναφορά στην *la Convention-Cadre de Partenariat* (Συμφωνία-πλαίσιο εταιρικής σχέσης) παρουσίαζε ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως παράδειγμα διακειμενικότητας. Το νομικό έγγραφο αυτό έχει συνταχθεί στις δύο γλώσσες εργασίας της γενικής διεύθυνσης, δηλαδή στα αγγλικά και τα γαλλικά, με αποτέλεσμα να μην έχει συνταχθεί στην ελληνική εκδοχή (*version*). Αν και η μετάφραση του ήταν εύκολη, απαιτήθηκε σκέψη κατά πόσο η μετάφραση του τίτλου του εν λόγω εγγράφου επιτελεί τον σκοπό της μετάφρασης. Θα ήταν αναληθές να γίνεται αναφορά σε ένα έγγραφο που δεν υπάρχει στο παράρτημα. Δυστυχώς, θα μπορούσε κάποιος ενδιαφερόμενος φορέας να υποθέσει πως υπάρχει ελληνική εκδοχή. Συνεπώς, διατηρήθηκε η ελληνική μετάφραση του όρου, με την προσθήκη της σημείωσης ότι η συμφωνία *διατίθεται στην αγγλική και τη γαλλική γλώσσα*.

CCP – 01/01/2014

CONVENTION-CADRE DE PARTENARIAT AVEC LES ORGANISATIONS HUMANITAIRES

L'Union européenne (ci-après dénommée l'«Union»), représentée par la Commission européenne (ci-après dénommée la «Commission»), elle-même représentée, aux fins de la signature de la présente convention-cadre de partenariat, par

Claus H. SØRENSEN, directeur général de la direction générale Aide humanitaire et protection civile – ECHO,

ET

[Nom de l'organisation], [acronyme] [adresse] (ci-après dénommée «l'organisation humanitaire»)

représentée aux fins de la signature de la présente convention par [prénom, NOM, fonction],

conjointement dénommées «les parties»,

ONT CONVENU

de la présente convention-cadre de partenariat, comprenant les annexes suivantes:

Επαναληψιμότητα

Αναφορικά με την συνέπεια, έπρεπε να εφαρμόζεται όχι μόνο στην ορολογία, αλλά και σε επίπεδο εκφράσεων και σύνταξης. Μάλιστα, σε χωρία όπου υπήρχε τμηματική επαναληψιμότητα έπρεπε να διατηρηθεί η ίδια μορφή. Στο παρακάτω χωρίο φαίνεται ο επίλογος των υποενοτήτων για την υγεία και την επισιτιστική ασφάλεια, όπου η μοναδική διαφορά τους βρίσκεται σε μια λέξη (υγείας/ επισιτιστικής ασφάλειας), η οποία έχει τονιστεί με κάτω παύλα.

- Η ΓΔ ECHO είναι πεπεισμένη ότι οι βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της _____ πρέπει να ενσωματώνουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία της RRC. Συνεπώς, η ΓΔ ECHO απαιτεί έναν ορθολογικό σχεδιασμό και την εφαρμογή ανθρωπιστικών παρεμβάσεων από τους οργανισμούς που διαθέτουν τις κατάλληλες τεχνικές δεξιότητες στους αντίστοιχους τομείς της υγείας.

Υπερσύνδεσμοι

Μια τελευταία κειμενοϊδιομορφική πρόκληση (C. Nord, 2014), λόγω του μέσου δημοσίευσης ήταν η διαχείριση υπερσυνδέσμων. Ο σκοπός ενός υπερσυνδέσμου είναι η παροχή πρόσθετων πληροφοριών για κάποια βασικά θέματα που δεν αναλύονται εκτενώς στο κείμενο. Ωστόσο, για να παραμείνουν λειτουργικοί στη χρήση τους, έπρεπε να υποστούν επεξεργασία και όπου αυτό ήταν δυνατόν να οδηγούν το αναγνωστικό κοινό στην ελληνική εκδοχή του κειμένου (Ανακοίνωση, Γνωμοδότηση, Απόφαση κλπ.). Φυσικά αυτό δεν ήταν πάντοτε εφικτό για όλους του οργανισμούς, παρά μόνο για την Ε.Ε. και τα θεσμικά της όργανα.

Ενδεικτικά:

Π.χ. 15 - Voir la Communication sur l'Assistance alimentaire humanitaire et le Document de travail des services de la Commission qui le complète.

Βλ. [Ανακοίνωση για την Ανθρωπιστική επισιτιστική βοήθεια](#) και το [Έγγραφο εργασίας](#) των υπηρεσιών της Επιτροπής που το συμπληρώνει.

Επίλογος:

Εν κατακλείδι, για την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής εργασίας, αποκτήθηκαν νέες γνώσεις για ένα ταχέως εξελισσόμενο πεδίο. Η μετάφραση του κειμένου αφετηρίας παρουσίαζε μη αμελητέες προκλήσεις σε ποικίλους τομείς. Το γεγονός ότι επρόκειτο για κείμενο της Ε.Ε. είχε ως αποτέλεσμα αυξανόμενες δυσκολίες και μεγάλη συνέπεια στην απόδοση. Η αντιμετώπιση τους προϋπέθετε την κινητοποίηση όλων των γνωσιακών πόρων και σημαντική έρευνα σε ειδικά ή εκλαϊκευμένα κείμενα. Θεωρούμε πως οι προτεινόμενες λύσεις, βρίσκονται σε συνάφεια με τον σκοπό του κειμένου και διευκολύνουν την επικοινωνία μεταξύ αλλόγλωσσων ομιλητών. Κατά αυτόν τον τρόπο η μετάφραση συντελεί όχι μόνο στην ενθάρρυνση της στενότερης επαφής μεταξύ διαφορετικών λαών, αλλά για την περίπτωση της πολιτικής προστασίας δρα και ως εργαλείο αλληλεγγύης στην υπηρεσία της ανθρωπότητας.

Βιβλιογραφία και αναφορές:

Baker, M. (2001). *In other words, A coursebook on Translation*. Routledge. London and New York.

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2013). ΑΠΟΦΑΣΗ αριθ. 1313/2013/ΕΕ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ της 17ης Δεκεμβρίου 2013 περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης. Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=legissum%3Ar10003>

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2013). Η Γενική Διεύθυνση Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO). Διαθέσιμο στο: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02013D1313-20190321&from=EN>

Munday, J. (2004). *Μεταφραστικές σπουδές: θεωρίες και εφαρμογές*. Μεταίχμιο. Αθήνα.

Nida, E. (1964). *Toward a science of translating with special to principles and procedures involved in Bible translating*. E. J. Brill. Leiden Διαθέσιμο στο: https://kupdf.net/download/eugene-nida-toward-a-science-of-translating-bible-translating-1964pdf_59bb734208bbc5fb65894daf_pdf

Nord, C. (2014). *Η μετάφραση ως στοχευμένη δραστηριότητα : εισαγωγή στις λειτουργικές προσεγγίσεις*. (Μετάφραση, προσαρμογή Γραμμενίδης Σ. Π.). Δίαυλος. Αθήνα.

Nord, C. (2005). *Text analysis in translation: Theory, methodology, and didactic application of a model for translation-oriented text analysis*. Amsterdam: Rodopi.

Reiß, K., & Vermeer, H. J. (2014). *Towards a general theory of translational action: Skopos Theory explained (1st ed.)*. London: Routledge.

Sosoni V., Kermanidis K. L., & Livas S. (2018) *Observing Eurolects: Corpus analysis of linguistic variation in EU law, edited by Laura Mori, Ch. 8 Observing Eurolects: The case of Greek*. John Benjamin's Publishing Company. Διαθέσιμο στο: https://books.google.gr/books?id=upF5DwAAQBAJ&pg=PA380&lpg=PA380&dq=eurolects&source=bl&ots=Tty_FmR_hG&sig=ACfU3U2FyPRHQGVAKnYgukmVifKzMYdX7g&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjo1tTkvoFvAhUMCuwKHRFZADYQ6AEwAXoECAMQAw#v=onepage&q&f=false

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, *Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας*. Διαθέσιμο στο: <https://www.civilprotection.gr/el/%CE%B3%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%83%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF-%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%B1%CF%82>

Γεωργακοπούλου Α. & Γούτσος Δ. (2017). *Κείμενο και Επικοινωνία*. (3η έκδοση). Πατάκη. Αθήνα.

Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ (Τελευταία πρόσβαση 2021). *Διοργανικό εγχειρίδιο σύνταξης*

κειμένων. Γενικές διευθύνσεις και υπηρεσίες της Επιτροπής: επίσημη ονομασία. Διαθέσιμο στο: <http://publications.europa.eu/code/el/el-390600.htm>

Κεντρωτής, Δ. Γ. (1996). *Θεωρία και πράξη της μετάφρασης*. Αθήνα : Δίαυλος

Κεραμίδας, Σ. Γ. (2015), *Ζητήματα ορολογίας στην τεχνική μετάφραση*. Αθήνα : Δίαυλος

Γενική Διεύθυνση Μετάφρασης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2018). *Οδηγός για τη σύνταξη, τη μετάφραση και την αναθεώρηση των νομικών πράξεων και των λοιπών εγγράφων της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα ελληνικά- Επικαιροποιημένη έκδοση 2018*. Διαθέσιμο στο: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/styleguide_greek_dgt_el.pdf

Πολίτης, Μ. (2007). *Η διακειμενικότητα ως «εργαλείο» για τη μετάφραση κειμένων που έχουν παραχθεί με βάση το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο*. Διεθνές Συνέδριο “Η διδασκαλία των ξένων γλωσσών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση”; 7-8 Ιουνίου 2007; ΤΕΙ Ηπείρου, Ηγουμενίτσα, Ελλάδα. Διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/386171/%CE%97_%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%84%CE%B7%CF%84%CE%B1_%CF%89%CF%82_%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CE%BB%CE%B5%CE%AF%CE%BF_%CE%B3%CE%B9%CE%B1_%CF%84%CE%B7_%CE%BC%CE%B5%CF%84%CE%AC%CF%86%CF%81%CE%B1%CF%83%CE%B7_%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD_%CF%80%CE%BF%CF%85_%CE%AD%CF%87%CE%BF%CF%85%CE%BD_%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CF%87%CE%B8%CE%B5%CE%AF_%CE%BC%CE%B5_%CE%B2%CE%AC%CF%83%CE%B7_%CF%84%CE%BF_%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%AC%CE%B3%CF%89%CE%B3%CE%BF_%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CE%BF

Πολίτης, Μ. (2010). *Η εκλαΐκευση των κοινοτικών κειμένων. Dictio Επιστημονική Επετηρίδα του ΤΕΓΜΔ του Ιονίου Πανεπιστημίου*, 2008-2009 (τ. 3). Διαθέσιμο στο: https://www.academia.edu/1047884/%CE%97_%CE%B5%CE%BA%CE%BB%CE%B1%CE%90%CE%BA%CE%B5%CF%85%CF%83%CE%B7_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8E%CE%BD_%CE%BA%CE%B5%CE%B9%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CF%89%CE%BD_EU_documents_in_clear_language_

Σαπουντζάκη, Κ., Δανδουλάκη, Μ. (2016). *Οι όροι και τα θεωρητικά εργαλεία του πεδίου της διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών: Διεπιστημονικότητα ή βαβέλ*. [Κεφάλαιο Συγγραμματος]. Στο Σαπουντζάκη, Κ., Δανδουλάκη, Μ. 2016. Κίνδυνοι και Καταστροφές. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα:Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 2. Διαθέσιμο στο: <http://hdl.handle.net/11419/6299>